DE PONDERIBVS, ET PRETIIS VETERVM NVMMORVM, eorumq; cum recentioribus collatione,

LIBER VNVS.

Authore EDOVARDO BREREWOOD: nuper in Collegio GRESSAMENSI *Londini*, *Astronomiæ* Professore.

BIBL CANT ACAD.
m-6-19

LONDINI,
Apud *Ioannem Billium*.

1614.

REPAIRED

Edwardo Brerewood
auctori

1508:97

HONORATISSIMO DOMINO, DOMINO THOMÆ EGERTONO Equiti aurato, *Baroni de Ellesmere*, *Magno* ANGLIÆ Cancellario, & Cancellario Academiæ OXONIENSIS *Dignissimo, &c.*

IStiusmodi (Honoratissime Domine) est huius Libelli argumentum, quod merito parvi pendas, quis enim prudens & pius nummos ad-

miratur? hæc ipsa tamen de Nummis commentatio est soboles olim fota, & enutrita in sinu benignæ illius Matris florentissimæ Academiæ Oxonienſis; cuius incolumitati tanta prudentia invigilas, cuius dignitati ex ardenti tuo affectu in literas, quibus à grauissimis occupationibus liber vnicè oblectaris, tam impense faues. Mater cum tuę dominationi sit adeo chara, confido sobolem, saltem Matris causa, haud fore penitus ingratam. Hac spe fretus, & pietate impulsus in chariſsimum meum Patruum, hunc eius posthumum tanti Patroni tutelæ ausus sum commendare; quam vt digneris præ-

præstare infantulo, orbato tam pio & docto parente, humilimè peto, & vna Deum optimum maximum vt dominationem tuam publico bono (quod adeo studiosè promovet) diu servet sospitem, & incolumem.

Vestræ dominationi

omni obsequio

humilimè devotus,

ROBERTVS BREREWOOD.

INDEX.

CAP. I.

DE Nummis Argenteis proprijs Iudeorum. Fol. 1.

CAP. II.

De Nummis æreis, quorum in Sacris Libris fit mentio. fol. 7.

CAP. III.

De Nummis Aureis qui in vsu Iudæorũ. fol 8.

CAP. IIII.

De Summis Nummorum Hebræis. fol. 11.

CAP. V.

De Præcipuis quibusdam Nummorum Summis quarum in Libris sacris Mentio. fol. 13.

CAP. VI.

Consideratio. De Auri & Argenti Numero à Dauide relicto Solomoni, pro Templi fabrica. f. 16.

CAP. VII.

De Veteribus Græcorum & Exterorum Nummis. Primo, de Argenteis & æreis. fol. 18.

CAP. VIII.

De Nummis Aureis Græcorum & Asiaticorum. fol. 22.

CAP. IX.

De Summis Nummorum Græcis. fol. 25.

CAP. X.

De præcipuis quibusdam Græcis Nummorum Numeris. fol. 28.

CAP XI.

De Veteribus Romanorum Nummis. Primo, De

De initijs Nummorum apud Romanos. *fol.* 31.

CAP. XII.

De Æreis Romanorum Nummis. *fol.* 32.

CAP. XIII.

De Argenteis Romanorum Nummis. *fol.* 34.

CAP. XIIII.

De Aureis Romanorum Nummis. *fol.* 36.

CAP XV.

De Aureis Nummis poſt Imperij ſedem Byzantium tranſlatum. *fol.* 38.

CAP. XVI.

De Argenteis & æreis Nummis Imperij Byzantium tranſlati. *fol.* 40.

CAP. XVII.

De Summis Nummorum Romanis. *fol.* 41.

CAP. XVIII.

De Seſtertio. Et arte Romana, Numerandi per ſeſtertios. *fol.* 42.

CAP. XIX.

Summæ quædam Romanorum Nummûm, & earum in noſtris Declaratio. *fol.* 44.

CAP. XX.

De Proportione Auri ad Argentum. *fol.* 48.

CAP. XXI.

De Auri & Argenti Pretijs. *fol.* 50.

CAP. XXII.

De Aurei & Argentei Nummi Temperaturis. *fol.* 51.

CAP. XXIII.

De Pretio & pondere æris & aliorum Metallorum. *fol.* 55.

DE PONDERIBVS ET PRETIIS, VETERVM NVMMORVM.

ID quod Romani dixerunt 1°. Monetam, quod nota aliqua impressa certi moneret pretij, & 2°. Pecuniam, quod * Pecudis imagine olim signaretur: 3°. Nummus etiam appellatur, origine vt videtur [a] Græca, ὅτι ὐ φύσει ἀλλὰ νόμῳ ἐστι, quod [b] ARISTOTELES de Græco vocabulo νόμισμα dixit, Nam & eo nomine Græcis, à lege qua instituitur, & χρῆμα ab vsu, nuncupatur.

* *Plin l.33 c.3 Plutarch. in Publicola.*

a *Pollux. l.9. c. de Talent.*
b *Ariſt. l. Ethic. 5. cap. 8.*

CAP. I.

De Nummis Argenteis proprijs Iudæorum.

DE veterum itaque Nummorum ponderibus & poteſtate dicturus, incipiam a nummis Hebræorum: Illi vero nullum habuerunt proprium ex argento, præter Siclum & eius partes.

שקל

Shekel, altera facie vasculum ostendit quo Manna seruabatur in Sanctuario, cum hac perigraphe, *Shekel* ISRAELIS: altera, virgam AARONIS afflorescentem, cum inscriptione, Ierusalem Sancta: Quæ sane ante Captiuitatem Babylonicam, antiquis Hebræis literis quas Samaritanas nunc vocant, expressa fuit: Post eam vero, Hebræis nouis, id est, Assyrijs seu Chaldæis: Characteres enim qui nunc sunt in Hebræorum vsu, atq; jam diu fuerunt ab EZRÆ temporibus, Assyriorum fuisse, * Iudæi ipsi haud diffitentur. Porrò, pondus Sicli exquisitè semuncia fuit; id est, drachmarum 4. vt [a] IOSEPHVS, HIERONIMVS, HESYCHIVS prodiderunt, & [b] alij viri docti experientia facta deprehenderunt. Licet autem Septuaginta Interpretes שקל sæpe reddant δίδραχμον, vt *Genes.* 23.15. *Exod.* 21.32. *Leuit.* 27.3.4.5.6.7. *&c.* *Ios.* 7.21. *&c.* Non tamen cum respectu ad drachmam Atticam, sed Hebræam vel Alexandrinam, illi sunt intelligendi: Etenim cum Interpretes ipsi Hebræi essent, & libros sacros Alexandriæ Græcè conuerterent, omnino credibile est, aut ad regionis suæ, aut ad Alexandriæ pondera eos respexisse. Drachma autem Hebræa etiamq; Alexandrina Atticæ dupla fuit: Nam Talentum Alexandrinum 12000. drachmas Atticas continebat authore VARRONE, quantum etiam & Hebræum fuit: Omne autem Talentum continere 6000. drachmas eius loci proprias

[illegible]
id est
שקל ישראל
[illegible]
id est
ירושלים הקודשה

* *In Tract. Sanhedrin. cap. 2. Abraham de Balmis, in* אברם מכנה *cap. 1. &c.*

a *Ioseph. l. 3. Antiq. c. 9. Hieron. in Comment. ad c. 4. Ezechiel. & ad 17. Matthæi. Hesych. in vocab.* σικλὸς.

b *R. Mos. Gerund. ad fin. expos. Pentateuchi. Ar. Montan. l. de Mens. sacris. Tract. de Siclo. Masius ad cap. 7 Iosuæ. Anton. August. Dial. 2. de Num. Antiq. &c.*

Varro. l. 4. de Ling. Latina.

Pollux l. 9. Onomastic. c. de Talento. Suid. in dictione τάλαντον.

prias cuius talentum esse dicitur, POLLVX & SVIDA prodiderunt: Proinde didrachmum pondere hebreo vel Alexandrino, tetradrachmum fuit Attico. Siclus itaq; Israelitarum, Athenienſium Stateri omnino par fuit, eaq; cauſa interdum SYMMACHO, plerunq; Aquilæ, στατὴρ Græcè redditur: valet proinde *Shekel* de noſtro. 2ˢ 6ᵈ

Dimidius Siclus, cuius mentio *Exod.* 30. 13. & 15. & *cap.* 38. 26. Tributum à viris ſingulis Tabernaculo & Templo penſitatum, idq; annuatim, vt 1. *Chro.* 24. *v.* 6. & 9. manifeſtum eſt, & poſt Templum dirutum, Capitolio Romano ex decreto VESPASIANI, vt IOSEPHVS meminit, Qui etiam Siclus Regius & Publicus dictus fuit, de quo 2. *Sam.* 14. 26. Ibi enim pro ducentis ſiclis Regij ponderis, Septuaginta centum ſiclos reddiderunt, Intellige ſcilicet centum ſiclos Sanctuarij. De quo EPIPHANIVS eſt etiam capiendus, Siclus inquit eſt quarta pars vnciæ. Et vbi 1. *lib. Macch.* 10. 42. DEMETRIVS remittit Iudæis 5000. ſiclos. IOSEPHVS pro ijs poſuit 10000. drachmas. Ponderabat itaq; drachmas duas, Attico didrachmo par. Et valuit de noſtro. 1ˢ 3ᵈ

בקע ſeu מחצית השקל

Ioſeph. de Bell. Iudaic. l. 7. c. 26.

Epiphan. lib. de Ponderib.

Ioſeph. l. 13. Antiquit cap. 5.

Triens Sicli, id eſt tertia eius pars, cuius mentio NEHEMIAE 10 32. Annuum tributum, Templo ſecundo ab Hebræis ciuili decreto exhibitum. Valuit de noſtro. 10ᵈ

שלישית השקל

Quadrans Sicli, etiam Hebræis in vſu fuit, vt manifeſtum eſt è *lib.* 1. *Sam.* 9. 8. Chaldæus

ווזא vertit, quod nomen SYRVS etiam LVCAE 15.8. reddit pro δράχμη. Et quidem tantum, scilicet drachmam R. ELIAS in Tishbi, & R. KIMHI zuzam esse definiunt. (Ducentis zuzim determinatur victus annuus honestus homini pauperi (è nostro, id est 6.li 5.s) quantum qui habet, si mendicet, excommunicationem incurrit apud Iudæos vt est in * Talmud.) Quadrans ergo Sicli, drachmæ Atticæ, Denarioq; Romano par est. Valetq; nostri:

Gherah, est vigesima Sicli pars, vt est in *Exod.* 30.13. *Leuit.* 27.25. *Ezech.* 45.12. *&c.* Id est, quinta pars drachmæ, vt non satis accurate interpretes pro *Gherah* obolum reddant, cum Obolus drachmæ pars sexta sit. *Chaldæus* semper מעא exponit. De nostro valet.

Agorah, 1. *Sam.* 2.36. Idem quod *Gherah*. Nam & eisdem nominibus *Chaldæus* & *Græcus* vtranq; dictionem reddunt, Ille מעא, sic ὄβολον, & Hebræi omnes sic existimant.

Keseph, id est, argentum, cum Nummum designat, vt sæpe in sacris libris. *Genes.* 20.16. & 23.16. & 43.21. & 2. *Samuel* 18.11. & 12. *&c.* Siclum denotat. Chaldæus enim סלעא reddit, quo nomine & שקל reddere solet. (Et Septuaginta in loco allato SAMVELIS σικλὸν conuertunt.) Eiusdem præterea ponderis esse dictum Chaldæum Nummum *Silgha*, & Hebræum *Shekel*, * Hebræi ipsi authores sunt. Valet proinde *Keseph* de nostro.

Keshitah, cuius ter in sacris mẽtio. *Gen.* 33.19

Ios.

R. Elias in Rad. ווז & דבר
R. Dau. Kimhi ad Ezechiel. 45.12. & 1. *Samuel.* 9.

* *L. de Misnaioth Tract. de Angulo, cap.* 8.

* *R. Nathan. in Aruc.*
R. Elias in Tishbi
R. Dav. de Pomis in Lexico.

רבע השקל

7.d ob.

גרה

1.d ob.

אגורה

1.d ob.

כסף

2.s 6.d

קשיטה

Ios. 24.32. *Iob* 42.11. Nummus fuit Agni imagine signatus, indeq; *Keshitah*, id est, agnus, appellatus, vt à pecude pecunia. Vetus sic Nummus Chaldæorum aut Arabum proprius videtur fuisse, è circumstantijs locorum in quibus fit eius mentio. Idem autem erat Arabibus quod Iudæis *Megha*, id est, *Gherah*, vt * *Rab. Hakiua* ex itinere suo Arabico retulit: Idemq; *R. Leui Ben Gerson in Pentateuchum* ex *Rabbinis* statuit. Valuit proinde de nostro. 1.d ob.

* *Apud R. Dau. Kimhi in Radicib. & R. Solom. in Com. ad 33. Genes.*

De Nummis Noui Testamenti.

Euseb. l. 4. Dem. Euangelic.

ARgenteus, cum Nũmum significet Iudaicum, vt *Matt.* 26.15. idemq; sonet quod *Keseph*, ex Iudæorum vsu Siclum denotat: vt recte EVSEBIVS transcripserit, τριάκοντα στατῆρας quod MATTHAEVS τριάκοντα ἀργύρια dixerat: Proinde valet nostri. Ἀργύριον. *Hebræum.* 2.s 6.d

At Argenteus, *Act.* 19.19. vbi de Nummis Græcis sermo est, drachmam Atticam valet: Græci enim pecuniarum summas numerabant drachmis, vt Iudæi siclis, & Romani sestertijs: *Ephesus* autem (cuius argentei illi erant) Græca ciuitas fuit, Atheniensium Colonia, vt STRABO & PAVSANIAS authores. Valuit proinde ille argenteus, nostri. Ἀργύριον. *Græcum.* 7.d ob.

Strab. lib. 14. Pausan. in Achaicis.

Drachma, *Luc.* 15.8. & 9. Quadrantem sicli, aut denarium Romanum designat, vterq; enim drachmam ponderabat: valet ergo nostri. Δραχμὴ. 7.d ob.

Didrachmum, *Matth.* 17.24. significat semisiclum, quem ex diuino præcepto *Exod.* 30.13. Viri singuli inter Iudæos plusquam annos 20. Δίδραχμον.

nati, templo, pendebant. Non autem designare illic tributum Romanum, manifestum est; Quia id Romanis nummis pensitatum fuit, vt ex *Matth.* 22. 17. & 19. & 21. Illi autem Nummos denarijs maiores (qui scilicet essent in vulgari vsu) non percusserunt. Quod autem Christus de Regibus terræ loquitur, id exempli causa inducit, quòd ipse Dei filius non magis Templo Dei tributum deberet, quam Regibus eorum filij. Voluit autem didrachmum. 1.s 3.d

Stater, *Matt.* 17.27. Denotat Græco nomine siclum Hebræorum, stateri Attico pondere omnino æqualem. Nam duo didrachma continebat, cum pro tributa Christi & Petri solueretur: Proinde valuit. Στατὴρ. 2.s 6.d

De Nummis externis qui in Indæorum vsu.

Lib. Misnaioth. Tract. de decima secunda cap. 2. & Tract. de Betuboth. cap. 5.

Denarius, vt in *Matt.* 18. 22. & 22. 19. &c. Isq; planè Romanus, vt manifestum est, è posteriori loco Matthaei citato *v.* 21. quoniam Cæsaris imaginem ostendebat. Quartam partem *Silgha*, id est, Sicli valuit, vt * Hebræi etiam docent, & proinde drachmam ponderabat. Valebatq; nostri. Δηνάριον. 7.d ob.

CAP. II.

De Nummis æreis, quorum in Sacris Libris fit mentio.

HOrum tantum Nummorum ex argento ſacri libri meminerunt. Licet autem certum ſit, Iudæos etiam ex ære percuſſos proprios nummos habuiſſe, ijſdem plane figuris & characteribus ſignatos quibus argentei, vt ANTONIVS AVGVSTINVS prodidit. Nulla tamen eorum in hiſtorijs ſupereſt memoria, verum omnes quorum in ſacris ſit mentio (vt videtur) ſunt externi. Illi vero ſunt.

Ant. Auguſtin. Dialog. 2. de Num. Antiquis.

ASSARIVS, *Matt.* 10. 29. אסר Hebræis recentioribus. Qui, ſi pars eſſet Nonageſima ſexta *Silgha*, id eſt, Sicli, vt Hebræi definiunt in * *Miſnaioth*, valeret *q^a. c.* Sin vero Aſſis ſemiſſe ſit, vt cum [a] AGRICOLA ex VARRONE, mihi etiam videtur ex [d] CLEOPATRA, cui Aſſarius drachmas duas pendet, cum eo tempore, longeq; ante, Aſſes eſſent ſemunciales ex lege PAPYRIA, valebat de noſtro.

Ἀσσάριον.

q^a. q.

Quadrans, Matt. 5. 26. *Marc.* 12. 42. Si quarta pars oboli ſit, valet *q^a. c.* (HESYCHIVS quadrantem interpretatur quartam partem *Follis.*) Quod ſi quartam Aſſis partem denotat, vt magis videtur, (Nam alios quadrantes nemo rei nummariæ peritus obſeruauit apud Ro-

Κοδράντης.

* *Tract. de Gittim. c. 1. parag.* א. *Et tract. de Nezikim. c. 8. par.* ה.

a *Agricol lib. 2 de Ponderib. externis.*

d *Cleopatr. in Cosmet.*

Heſych. in vocab. Κοδράντης: *Id quantum ſit collige ex recentioribus Nummis Græcorum.*

Romanos,) Dimidium erit Assarij, drachmamq; ponderabit, valuitq; proinde nostri. q. c.

Minutum, *Luc.*21 2. *Marc.*12.42. Dimidium est quadrantis, [e] duo enim *Lepta* seu Minuta quadrantem efficiunt, vt ille Marci locus declarat, idemq; [f] Svida & Hesychivs. Minutum proinde semidrachmam ponderabat, valebatq; Denarij Romani partem octuagesimam, vt Quadrans quadragesimam, Assarius vigesimam. Valuitq; de nostro. c. ½.

Λεπτὸν.

e *Vnde* שמונא *id est*, *Octaua*, *redditur à Syro vtroq; in loco.*
f *Vterq; in Voc.* Κοδράντης.

CAP III.

De Nummis Aureis qui in vsu Iudæorum.

AVreorum autem Nummorum in libris Sacris quatuor opinor tantum nomina. Zahab, Siclus Auri, Adarcon, & Drakmon. Quorum duo priores tantum ad nummos Hebręorum proprios videntur pertinuisse. Zahab enim 2.*Reg.*5.5. *&* 2.*Chron.* 9.16. *&c.* pro Nummo meminit. Sicli aurei autem 1.*Chro.*21.25. vtrumq; autem nomen vbi Nummum designat, Aureum didrachmum vt videtur significat. Namq; & Stateres aureos Persarum, Græcorum, Romanorum aliarumq; celebrium gentium obseruo ex antiquitate, tantum fere ponderasse. Et præterea ea aureorum summa, quæ 1.*Reg.*10 17. tres auri Minæ esse dicitur, refertur 2.*Chr.* 9.16.

זהב Et שקל זהב

9.16. esse trecenti Aurei. * Minas enim omnium gentium singulos 100. earum drachmas continere notum est, quod autem drachmale est pondere Hebræo, didrachmum esse pondere Attico, supra comprobaui. Licet autem Chaldæus, 2. *Reg.* 5.5. Zahab 6000. tot millia דיכדין id est, denarios reddit, quod scilicet essent denariorum pondere, non tamen de argenteorum denariorum pondere, sed aureorum, Paraphrastem intelligo: Aureos enim Romanorum, etiam Denarios fuisse ab ijs appellatos, (quòd scilicet easdem plane imagines ostenderent, & magnitudine non multum diffiderent) è * Plinio & alijs clare elicimus. *R. Leui Ben Gerson* autem, nomina זהם & זהום, cum ad Nummorum rationem iudicandam adhibentur, siclorum pondus significare statuit. Id quod de siclis vulgaribus, non siclis Sanctuarij intelligendum est. Licet enim vbi numerus ponderis innuitur, videtur siclos denotare integros, vt *Iudic.* 8.26. vbi Septuaginta 1700. Zahab, tot siclos reddunt. Vbi tamen numerus Nummorum designatur, exhibet semper didrachmas aureas. Aureus ergo Hebræorum, vulgari eorum siclo argenteo pondere æqualis, drachmas duas Atticas pendebat. Et proinde pro ea proportione auri ad argentum quę apud nos viget, scilicet duodecupla, valuit de nostro.

Duo autem alia aurearum Monetarum nomina in veteri Testamento sunt, Adarcon & Drakmon.

15.5 אדרכון & דרקמון

* *Vide Nummos Græcos in μνᾶ.*

* *Plin. l. 33. c. 3. Didymus apud Priscian. lib. de Ponderib. Comment. ad 8. Iudic. cap. 26.*

Drakmon. Illud *Ezræ* 8.27. & 1. *Chron.* 29.7. Hoc *Esræ* 2.69. & *Nehem.* 7.70. & 71. & 72. Vterq; Nummus Hebræis externus fuit (vt nomina ipsa satis indicant, quorum neutrum est Hebreæ originis) & Persicus, vt videtur, vterq; etiam eiusdem ponderis, cum vtrunq; Græci Interpretes δραχμὴν conuertant, quod tamen vt dixi cum respectu ad pondera Alexandrina, aut Hebræa, intelligendum est, quæ Atticorum ponderum eiusdem appellationis dupla sunt. Drakmon autem nomen ponderis videtur esse: Adarcon autem, (si coniectura mea non fallit) nomen Principis innuit, & Daricum Persarum Aureum notat: Nam & DARIVS HISTASPIS filius tunc regnauit, cum hij nummi aurei EZRAE tempore oblati dicuntur in Templi structuram, & ab illo DARIO procusos fuisse aureos optimos, HERODOTVS memoriæ prodidit. Qui vel eam ob causam DARICI dicebantur, vel, testante PLVTARCHO, quod in altera parte DARIj imagine signarentur. Licet autem nomen Adarcon semel ante legatur in rerum vetustiorum historia, scilicet. 1. *Chron.* 29. 7. Tamen, * cum EZRA eius etiam libri author extiterit, potuit quidem ille rei veteri recentius nomen externum imponere, quod scilicet nummum eiusdem plane ponderis designaret. Eo autem magis mihi videtur nomen *Adarcon Daricum* notare, quod prima litera ℵ ablata DARICVM fere sonat. [a] ℵ autem in dictionis

Herodot. in Melpomene. Plutarch. in Artaxerxe.

* *Vide Abulens. in Præfat. lib. Chron. Quæst. 5.*

[a] *Vide Guidon. Fabric. in Gram. Chaldæa. & Angel. Canim. in Institut. ling. Syriac.*

dictionis initio, sæpe præter radicem est Chaldæis, & vel seruit loco ה apud Hebræos, vel etiam præpositionis vicem obtinet, iuxta, secundum, vel tale quid denotantis. Vnde in loco *Chronicorum*, principes tot *Adarconim* obtulisse, innuere videtur, tot dedisse aureos, qui essent pondere *Daricorum*, *Adarcon*, ergo & *Drakmon*, vt vernaculus Hebræorum aureus, valet de nummis nostris. 15.s

CAP. IIII.

De Summis Nummorum Hebræis.

DIxi de nummorum generibus quorum in sacris Libris vlla mentio. De eorum summis dicam proximè, quarum duæ apud Hebræos celebrantur. Illæ sunt.

Maneh, μνᾶν Græci dicunt, Latini Minam. Mina vero Hebræa, Auri quidem, continet 100. drachmas pro pondere Hebræo (id est 200. Atticas) pro communi gentium ritu: valetq; nostri. מנה *seu* מנה *Auri.* 75 li.

At Argenti, Mina; apud Hebræos 60. siclos complectitur, vt *Ezechiel* 45.12. id est 240 drachmas Atticas, siue vt IOSEPHVS ait eodem sensu, libras Argenti duas cum dimidia: Et proinde valet de nostro. *Argenti, vetus.* 7.li. 10.s

Ioseph. lib. 14. Antiquit. c. 12.

Argenti, Noua.

Quod vero ab Hebræis. *Lib.* * *Miſnaioth.* Mina Denarios ſeu drachmas 100. (intellige Atticas) continere dicitur, Accipiendum eſt de recentiori eius nominis inſtituto, & ex Græcorum aliarumq; gentium commercijs inter Hebræos valuiſſe. Eaque Mina valuit noſtri. 3.li 2.s 6.d

* *Tract. de Angulo. c. 8 parag:* ה & i

Talentum Hebræorum cõtinet pondere 3000 ſiclos, vt obſeruanti euidens eſt è 38. *Exod.* 25 *&* 26. Nam pro ſexcentis millibus virorum, tot ſemiſicli oblati, faciunt trecenta millia ſiclorum, qui eo loco talenta centum conficere dicuntur. Ergo 3000. ſicli ad Talentum pertinuerunt: Continet proinde 12000. drachmas Atticas, Atticiq; Talenti duplum exiſtit. Ponderatq; vt etiam EPIPHANIVS obſeruat, Libras 125. Valet proinde talentum Hebræum in Argento, de nummis noſtris. 375.li

ככר
Argenti.

Epiphan. lib. de Ponder.

Auri vero Talentum Hebraicum, ſeruata in prætio auri ad argentum proportione duodecupla, quæ nunc vbiq; fere viget, Valet de noſtro. 4500.li

Auri.

CAP.

CAP. V.

De Præcipuis quibuſdam Nummorum ſummis quarum in Libris ſacris Mentio.

DIxi de nummis qui apud Hebræos fuerint in vſu. Quorum præcipuas quaſdam collectiones, in hiſtorijs ſacris celebratas, proximè, per nummos ponderaq; noſtra, exercitij cauſa, declarabo.

Exod.21.32. Mulcta Domino præſcripta fuit apud Iudæos 30. ſiclorum, cuius bos alterius ſeruum occiderat. De noſtro id valuit. 3.li 15.s

Ioſ.7.21. *Ghakan* 200. Argenti ſiclos fatetur ſacrilegio à ſe ſurreptos; Id facit de noſtro. 25.li

Geneſ.23.15. ABRAHAM emit agrum ab *Ephron* in ſepulturam pro 400. ſiclis argenti Id fuit de noſtro. 50.li

Ioſ.7.21. *Ghakan* præter argentum prædictum, ſuffuratus eſt laminam auream 50. ſiclorum, id eſt pondere 50. ſiclorum. Id valuit de noſtro. 75.li

2.Sam.24.24. DAVID ab *Ornan Iebuſæo* aream, altari exſtruendo, emit 50. ſiclis. Id fuit noſtri. 6.li 5.s

1.Chron.21.25. At libro *Chronicorum* id dicitur feciſſe 600. auri ſiclis, qui ſeruata proportione auri ad argentum duodecupla, cum didrachmi fuerint, efficiunt. 450.li

Cõtradictionem obiter tollo. Nam in *Samuele* mentio fit tantum areæ Altari exſtruendo; cuius pretium 50. ſiclorũ. In Chronicis autem locus etiam areæ memoratur, id eſt, locus areæ ad-

adjacens, templo exigendo à David comparatus, id est, totus Mons *Moriah*: vt manifestum est ex collatione 2. *Chron. cap.* 3. *vers.* 1. Euentu enim edoctus inter sacrificia David locum esse acceptum Deo, postquam emisset aream, emit etiam 600. auri siclis, totum locum adjacentem qui ad Ornan pertinuit.

1. *Sam.* 17. 7. Ferrum hastæ *Goliathi* ponderabat 600. siclos. Obserua autem siclum in sacris si absolute ponatur vbicunq; nomen ponderis est, semper denotare vnciam dimidiam. Ponderabat ergo id ferrum. — *Libras.* 25.

Ibidem. Eius loricæ pondus fuit 5000. siclorum. Ponderabat itaq;. — *Libras.* 208. & 4. *Vncias.*

2. *Sam.* 14. 26. Tonsura annua capillitij Absalonis, ducentos siclos Regij ponderis pendebat: Is autem Sicli Sanctuarij dimidium fuit: ponderabat ergo. — *Libras.* 4. & 2. *Vncias.*

Matth. 26. 15. Argentei 30. proditoris Iudæ stipendium, sicli vt dixi erant, valuerunt de nostro. — 3.li 15.s

Ioan. 12. 5. Denarij 300. vnguenti æstimatio a Magdalena in Christi caput effusi, Iudæ scandalum, Valuerunt de nostro. — 9.li 7.s 6.d

Exod. 37. 24. Sumptus Auri in Tabernaculi structuram oblati, fuit 29. Talentorum, & 730. siclorum Id de nostro erat. — 131595.li

Ibid. v. 25. Sumptus Argenti pro eodem opere, 100. talentorum & 1775. siclorum. Id facit de nostro. — 37721.l.17.s.6.d

3. *Reg.* 9. 14. Hiram Salomoni in Templi opera misit 120. Auri talenta: Id de nostro nummo valuit. — 540000.li

Quan-

1.Reg.10.10. Quantum etiam Auri Regina *Sheba*, SALOMONI loco honorarij attuliſſe dicitur.

1.Reg.9.28. Ex OPHIR allata SALOMONI, Auri talenta 420. Id fuit. 1890000.li.

1 Chron.22.14. DAVID reliquiſſe dicitur SALOMONI pro Templi fabrica Auri talenta 100000. Immenſa ſumma. De noſtro. 450000000.li.

Ibidem. Prȩterea, argenti pro eodem opere 1000000 talenta. Id facit de noſtro. 375000000.li.

1.Chron.29.4. Porro, de ſuo Peculio eum in vſum conſecrauit 3000. Auri talenta. Id de noſtro. 135000000.li.

Ibid. Et Argenti 7000. talenta. Id reddit de noſtro. 2625000.li.

1.Chron.29.7. Oblatio Principum DAVIDIS in eiuſdem Templi ſtructuram, fuit Auri talenta 5000. & 10000. *Adarconim*. Id de noſtro. 22507500.li.

Ibid. Et Argenti 10000. Talenta, quod de noſtro valuit. 3750000.li.

2.Chron.9.13. Reditus annuus SALOMONIS, præter negotiationis & aromatum proucntus & principum honoraria fuit *666*. Auri Talenta. Id de noſtro facit. 2997000.li.

2.Reg.18.14. Tributum HEZEKIAE impoſitum à Rege Aſſyriæ 300. talenta argenti & 30. auri. De noſtro fuit. 247500.li.

Eſræ 2.69. A Principibus familiarum quibuſdam in ſecundi Templi ædificationem auri *Drakmonim* 61000. collati ſunt. Id fuit. 45750.li.

Ibidem. Argenti autem Minæ 5000. Id conficiebat noſtri. 31250.li.

CAP.

CAP. VI.

Consideratio. De Auri & Argenti Numero à DAVIDE *relicto* SALOMONI, *pro Templi fabrica.*

DIxi diligenter de antiquis Hebræorum nummis quorum in sacris scriptis supereſt memoria, eorumq; ponderibus & poteſtate. Cruciat me tamen nonnihil ille vnus sacræ hiſtoriæ locus. 1. *Chron.* 22. 14. de ingenti numero talentorum auri & argenti, relicto à DAVIDE SALOMONI pro Templi ſtructura: Nam omnes omnium Monarcharum theſauros & opulentiam lònge ſuperat, quorum vlla in hiſtorijs mentio, ſi aceruos Sardanapali, ſecum vno flammis traditos ſolum excipiamus. Porro, neq; modus vllus DAVIDI, qui à prædeceſſoribus ſuis theſauros nullos acceperat, aceruandi tam immenſos cumulos, quantos ex vaſtiſſimis imperijs, nullus vnquam vel rapaciſſimis principum Romanorum, Græcorum, Perſarum corraſerat. Neq; profecto tantam auri argentiq; immenſitatem, illud opus poſtulabat. Quin potius, ſi ex ſolido argento fuiſſent integri templi parietes & pauimenta: Si ex auro ſolido lectum integrum, & præter interiorem parietum cælaturam; Omne quodcunq; interius ſupellectile eius fuiſſet conflatum: Illi tamen

tamen acerui pro opere & operarijs, non ſufficiſſent abunde tantum, verum longe ſuperaſſent. Conſideraui enim quam potui diligentiſſime Templi dimenſiones, & cum ea auri & argenti mole in ſolidam Maſſam conflata, comparaui, & calculis ſubductis, hanc ſupra illam multum excreuiſſe reperij. Verum, & ex paupertate ſua, DAVID ipſe dicit, hæc ſe conſecraſſe Deo, quaſi afflictionum ſuarum & bellorum reliquias, quibus grauiter vexatus & hauſtus fuerat, At hæc paupertas omnem opulentiſſimorum regum affluentiam quantum ſuperat? Proinde neceſſario dicendum videtur, aut aliud eo loci denotare Hebræam vocem ככר quam talentum, vel aliam eſſe poſſe Talenti notationem, præter eam quam ex MOSIS hiſtoria ſupra elicui. Et quidem ככר ſignificare maſſam aliquam planam & preſſam, tortæ inſtar aut placentæ (qua forma aurum & argentum ſeruari in Principum theſauris conſueuit) certum eſt, cum nomen ipſum planitiem ſignificet ex origine, qua vocis eius acceptione, de illa DAVIDIS ſumma nihil certi conſtabit. Præterea, & nominis Talenti variam fuiſſe apud Antiquos notionem, & interdum exiguam aliquam ſummam deſignaſſe, ex veterum ſcriptis facile elicio. EVPOLEMVS apud EVSEBIVM, in ſumptu Templi numerando, talentum ſiclum denotari prodidit, id eſt, drachmas 4. POLLVX in libro de rerum vocabu-

Ar. Montan. lib. de Menſ. ſacr. c. de Chicar. Et Lexicographi Hebræi.

Euſeb. de præpar. Euang. l. 9. c. 4. Poll. l. 9. Onomaſtic. c. de Talent.

lis ad commodum ſcripto, Talentum argenti quidem, 60. Minas, at Talentum Auri, 3. Aureos Atticos, id eſt, 6. drachmas conſtituit. Quin paruum aliquid fuiſſe antiquitus auri talentum, Homervs etiam non obſcure indicat; In quo certantibus ad tumulum Patrocli, inter res non magni prætij, ſcilicet, captiuam fœminam, equam pregnantem, lebetem, & phialam æream, duo auri talenta, & quidem quarto loco, ſcilicet poſt lebetem, exhibentur in præmium. Deniq; cum Talentum * Siculum, Neapolitanum, Rheginum, tam exiguum pondus notarit, Illud drachmas 6. Iſtud 3. hoc ½ drachmæ. Potuit fortaſſe idem nomen, & Hebræis interdum, exiguam ſummam aliquam deſignare.

Et lib. 4. cap. 24.

Homer. Iliad. lib. 23.

* *Pollux. lib. 9. Onomaſtic. & Varro. lib. 4. de Ling. Latina.*

CAP. VII.

De Veteribus Græcorum & Exterorum Nummis. Primo, de Argenteis & æreis.

Drachma Attica (quo fere pondere Pharmacopolæ hodie vtuntur) pro omnium Nummûm Græcorum menſura nobis erit. Nummus Athenienſis fuit, ſignatus * imagine lucernæ inextinctæ, Minervæ apud Athenienſes ſacræ, cuius in Strabone

Δραχμὴ, & * Αργυρις *Alexarcho apud Athenæum. l. 3.*

* *Imaginem vide in Anton. Auguſtin. Dial. 1. de Antiquis Num.*

Strab. lib. 9. Pausan. in Attic. Plin. l. 21. c. vlt.

BONE & PAVSANIA mentio, cum inscriptione, Δραχμὴ. Octaua vnciæ pars est, eiusdem ponderis vt PLINIVS author est cum Denario Romano. Valuit de nostro. 7.d ob.

Stater, quod & *Tetradrachmum*, in altera facie *Mineruæ* caput, (qua causa παρθένος & κορη sæpe appellatus est) in altera Noctuam ostendebat: erat 4 drachmarum numinis, vt * CLEOPATRAS, EPIPHANIVS, HIERONYMVS, HESYCHIVS, & alij authores sunt. Quin & duobus didrachmis censeri *Staterem*. Manifestum est ex 17. *Matthæi*, si quis versum 24. cum 27. conferat. Valuit nostri. στατὴρ seu τετράδραχμον.

* Cleop. in Cosm. Epiphan. lib. de Ponderib. Hieron. ad cap. 4. Ezechiel. Hesych in Voc. στατὴρ.

Didrachmum, quod & *Bos Athenienſibus* nuncupatus, quod [a] bovis imaginem habuit impressum. Nummus ille primo cusus à THESEO fuit, vt PLVTARCHVS meminit, siue in memoriam Tauri *Marathonij* quem occiderat, siue in laboris exemplum. *Stateris* dimidium fuit, duas continens drachmas; valuit nostri. 2.s 6.d Βοῦς seu δίδραχμον.

a Pollux. l. 9. Plutarch. in Theseo.

Tridrachmum, 3. drachmas complexum, de nostro valuit. 1.s 3.d τριδράχμον.

Obolus Atticus, quasi ὄβελος, id est, veru, [b] quod oblongus in mucronem desinebat, vel quod obeliſci imaginem præ se ferebat, PHOTIO Patriarcha authore. Pars sexta fuit drachmæ Atticæ, vt præter [d] SVIDAM, XENOPHON, CLEOPATRA, PLINIVS prodiderunt: Valuit de nostro. 1.s 10.d ob. Ὀβολος. 1.d q[a].

b Agricol. l. 1. de præt. Metal. & Monet. d Suid. in δραχμὴ. Xenoph. in Vectigal. Cleopatr in Cosmetic. Plin. l. 21 c. vlt. & Galen. de Compos. Pharm. sec. Locos lib. 6. cap 1.

[e] *Semiobolus*, minimus è nummis Argenteis Græcorum, Valuit nostri. ἡμιοβόλιον. ob. q.

e Pollux. l 9.

* *Diobolus*, [d] Altera parte Iovis faciem ostendebat, altera Noctuam, Tertia pars drachmæ, Valuit è nostro. — Διώβολον. — 2.d ob.

[e] *Triobolus*, dimidium drachmæ fuit. Proinde valuit de nostro. — τριώβολον ſeu ἡμιδραχμιον. — 3.d ob. q[a].

[f] *Tetrobolus*, altera parte Iovis faciem ostendit, altera duas Noctuas, $\frac{2}{3}$. drachmæ continebat valebatq; nostri. — τετρώβολον. — 5.d

Dixi de argenteis Atticis, verum & nummorum aliarum partium Græciæ exigua aliqua memoria supereſt. Illi autem sunt.

Drachma Æginæa, quæ continet 10. Obolos Atticos Authore Pollvce, vnde & crassa ab Athenienſibus appellata est. Valebat nostri. — Pollux. loc. allato. — Drachma Æginæa. — 1.s ob.

Obolus Æginæus, pars sexta *Æginæa* drachmæ, Valebat nostri. — Pollux. l. 4. Onomastic. c. 24. — Obolus Æginæus 2.d c. & $\frac{1}{3}$.

Triobolus Æginæus, drachmæ *Æginæa* dimidium. Nostri valuit. — Xenophon. lib. 5. Rer. Græcar. — Triobol[us] Æginæ[us] 6.d q[a].

Stater Corinthius 10. obolos *Æginæos* continet, & proxime valuit. — Pollux. l. 4. Onomastic. c. 24. & Lib 9. cap. alleg. — Stater Corinthi[us]. 1.s 8.d ob. q[a].

Stater Macedonius, vt quos Reges *Macedoniæ*, & successores Alexandri etiam in Asia percusserunt, drachmas quatuor ponderat, cum 2. obolis, & 2. siliquis. Proinde valet proxime nostri. — Stater Macedonius. — 2.s 9.d q[a]. & $\frac{2}{3}$. q.

De Argenteis Nummis Asiaticis.

Siglus, Nummus argenteus Sardianvs & Persicvs, valet obolos Atticos 7. & $\frac{1}{2}$. vt Xenophon author est, id est, nostri 9.d q[a]. — Xenoph. lib. 1. Exped. Cyri. — σίγλος, & σιγλου.

Hesych. in σιγλον.

q^a. q. at HESYCHIO obolos Atticos 8. vt 4. scrupula ponderet, & proinde valeat nostri. 10.d

CISTOPHORVS, Nummus etiam Asiaticus, ob imaginem gerentis cistam quam ostendebat, sic appellatus, *Victoriato Romano* maior parte $\frac{1}{11}$, cum quatuor mille Denarij efficiant 7500. CISTOPHORAS, vt POMPEIVS FESTVS prodidit: quod si cum respectu ad denarium recentiorem qui drachmam ponderabat intelligendum sit, valuit nostri 4.^d At si pro Denario veteri & legitimo qui Consulum tempore cudebatur (vt magis videtur,) valuit proxime, sed exiguum plus, 4.d ob. c.

Κιστοφόρου.

Fest. in voce, Euboicum Talentum.

Suid. in Δανάκη. Pollux. l. 9. cui nummus Persicus existimatur esse. * Lucian. in Charonte. Suid. loc allegat. Hesych. in Δανάη.

DANACES, *Charontis* portorium, scilicet pro traiectu ad inferos, quem nummum ea causa Barbari in ora mortuorum imponebāt. * Datos enim fuisse mortuis obolos, LVCIANVS ARISTOPHANES, SVIDA, & alij authores sunt. Vnde & nummus funebris dictus est CALLIMACHO, & PLVTARCHO. Itaq; si obolus fuit, vt à LVCIANO dicitur, (cui tamen æneus est) valuit nostri 1.^d q^a. quod si eiusdem ponderis fuit cum eo quod *Danich* f Græcis, & g Arabicis scriptoribus appellatur, 8. tantum genua, id est, $\frac{2}{3}$. oboli pendebat, & proinde valuit nostri. ob. q^a. & $\frac{2}{3}$ c

Δάνακη. Δάϊκη. Δανάη.

f Cleopa. in Cosmeticis. g Auicen lib. 5. sum. 2. tract. 8.

Æreolum

De Nummis æreis Græcorum.

Suid. in Vocib. Ὀβολος χαλκοῦς τάλαντον.

* Dioscorid. lib. de Pond & Mēs. cap. 1.

Serv. ad 5. Aeneid.

Plutarch. in Lysandro, lib. de Pond. & Mens.

Galeno ascriptus

a Pollux. loc. allegato.

d Suid. loc. alleg.

Æ *Reolum*, sexta pars oboli Attici fuit, vt Svida cum * alijs Author est, (licet Cleopatrae & Pollvci pars sit octaua) vnciæ æris pondus habuit, vt ex [a] Pollvce elicitur: duecq; argenti grana valuit. Vnde duorum granorum pondus medicis Chalcus nominatur. Cum itaq; sextam partem oboli Attici valuit: Valuit nostri.

q. c. & ⅓.

Λεπτὸν.

Minutum, septima pars *Æreoli* vt [d] Svidas & alij, proinde valuit proximè, sed per exiguum plus.

½. c.

CAP. VIII.

De Nummis Aureis Græcorum & Asiaticorum.

PRoxime de nummis aureis, quorum in scriptoribus antiquis memoria supereſt, dicendum est. Illi autem Athenienſibus erant,

Pollux. l. 4. Onomastic. cap. 24.

& Hesych. in Vocab. Χρυσοῦς.

Χρυσοῦς, & Στατὴρ.

Stater Atticus, qui duas drachmas ponderabat, vt Pollvx author est, quod licet pro proportione auri ad argentum quæ apud Græcos legitima fuit, scilicet decupla, valeret tantum 12.s 6.d, tamen pro nostra, quæ duodecupla est. Valuit nostri.

15.s

Pollux. l. b. 9.

Semistater, drachmam vnam pendebat, vnde & Hesychio dicitur δραχμὴ χρυσῆ, Nostri valebat.

Ἡμιστατήριον.

7.s 6.d

Te-

Idem. Ibid.

Tetraſtaterium. Cuius *Ariſt.* meminit in Republica Cyrenenſium, vt Pollvx eum allegat libro 9. Cui & *Stater* dicitur (ſed ponderalis opinor, non monetalis ille fuit) & minam argenti valere. Vnciam auri habet, Valetq; noſtri.

τετρασταθήριον

3.li

Stater aureus Macedonicus, vt quos Philippvs, Alexander, Lysimachvs, Demetrivs, & cæteri qui Alexandro, in Macedonia, Syria, Aſia, ſucceſſerunt, ſignabant. Pendet drachmas Atticas 2. Obolos 2. Siliquas 2. Valuitq; pro illorum proportione quæ fuit decupla 15.s 5.d monetæ noſtræ. At pro duodecupla proportione quæ noſtra eſt.

Stater Macedonicus.

18.s 4.d

De Nummis Aureis Aſiaticis.

Suid. in Vocab. Δαρεικούς.

* *In Concionant. Xenoph. l 1. Expedition. Cyri.*

Daricvs, Nummus aureus Perſicus (vt & Crœsij aurei) didrachmus fuit, vt & Svida author eſt, qui eum ſtateri Attico æqualem facit, & elicitur ex * Aristophanis Interprete, atq; Xenophonte, apud quem ſoluitur 3000. Daricis, quod decem argenti talentis promittebatur, ſeruata proportione auri ad argentum decupla, quæ ſane analogia apud Aſiaticos, fere etiam apud Græcos, ſolennis fuit. Imaginem Sagittarij impreſſum habuit, vnde [a] Agesilavs facete dicebat, 10000. Sagittarijs ſe pulſum Aſia, ob corruptos Perſicis nummis Oratores Græcos, qui perſuaſerant vt reuocaretur. Drachmas itaq; duas cum habuit, valeret noſtro auri prætio.

Stater Daricus.

15.s

a *Apud Plutarch. in Ageſilao.*

Errat

Budæus lib. 5. de Asse.

Errat proinde Budæus, qui stateres Daricos (vt etiam Græcos) vnciales facit; vt prædicta satis declarant: Etiamq;, quod ex

Xenoph. lib. 1. Expedit. Cyri.

Xenophonte constet, Daricum vnum fuisse militum Cyri solitum pro Mense stipendium, Postea vero stipendium auctum, Daricum vnum cum semisse: quod, si tantus esset stater Daricus, pro diebus singulis, fere 3.s fuisset, supra omnem fidem & morem, vt bene cognita militum stipendia clarum faciunt. Nam apud Romanos

De stipendijs Militum, Antiquis.

Polyb. lib. 6.

Polybius testatur tempore suo, hoc est initio tertij belli Punici, stipendium fuisse in diem 2. obolorum pro pedite, (quod etiam pro ratione Denarij veteris & legitimi minus est quam 3.d nostri) 4. pro Centurione, (id minus quam 6.d) pro Equite autem 6, (id est, denarium integrum,) Triplum enim fuisse stipendium Equitis ad Peditem, discimus etiam ex

Liv. lib. 7.

Livio. Porro, stipendium pro Pedite tempore

Tacit. l. 1. Annal.

Tiberij, Assium 10. fuit, vt Tacitus meminit, cum Denarius diu ante ad 16. assium præcium proiectus fuisset (proximè nostri 4.d ob. q. c.) Apud Lacedæmonios & alios fere Græcos, Triobolum Æginæum pro pedite (6.d q.a.) quadruplum pro Equite, vt est apud

Xenoph lib. 5. Rer. Græcar.

Xenophontem. Athenienses autem, qui omnium liberalissimi sunt habiti, drachmam pro diurno stipendio præbuerunt

Thucyd. lib. 3.

(id est 7.d ob.) vt author est Thucydides. Daricus autem pro Mense, quod erat ordinarium

dinarium pedestris militiæ apud *Persas* stipendium, fuit pro ratione auri apud eos 5.d in diem, pro ea quæ est apud nos 6.d, *Daricus* autem cum dimidio, quod auctum stipendium vt dixi fuit, erat 7.d ob. pro decupla auri proportione, 9.d pro duodecupla.

Xenophon. lib. 1. Exped Cyri.

Semidaricus, cuius mentio in Xenophonte, Stateris *Darici* dimidium, drachmam Atticam ponderabat, valebatq; nostri.

ἡμιδαρεικον.

7.s 6.d

Strabo. lib. 14.

Cizycenus aureus (*Cizycus* Græca ciuitas fuit & Milesiorum Colonia, vt Strabo meminit, quia tamen in Asia, in Propontidis littore sita fuit, inter externos eius nummum recenseo) grauior fuit *Darico*, quod eius æstimatio 28 drachmas Atticas exæquauit, vt Demosthenes prodidit, quod pro eorum ratione decupla auri ad argentum, valuit 17.s 6.d at pro nostra, duodecupla, valuit è nostro.

Stater Aureus Cizycenus.

Demosthen. in Orat. ad Phormion

1.li 1.s

CAP IX.

De Summis Nummorum Græcis.

DE veteribus Græcorum & Asiaticorum nummis quorum supereſt in historijs memoria, dixi. De recentioribus autem, qui scilicet post Constantini Magni tempora in Græcia vigucrunt; queniam ab Imperatoribus Romanis fuerunt procusi, post nummos Romanos dicam.

Nunc de nummorum ſummis, quæ fuerunt Græcis, Mina & Talentum.

Mina Attica 100. drachmas continet, Noua ſcilicet à Solone inſtituta, vt Plvtarchvs author eſt. Vetus enim ante Solonem 75. tantum drachmas habuit, vt Priscianvs & Fannivs meminerunt. Continere autem Minam 100. drachmas, præter Plvtarchvm, etiam Xenophon, Cleopatras, Plinivs, & Svidas, ex Diodoro, cum alijs pronunciarunt. Itaq; valet Mina Centenaria argenti, de noſtro. 3. li. 2 s. 6. d

μνᾶ.

Plutarch. in vita Solonis.
Priſcian. lib. de Ponder.
Fau. Carm. de Ponder.
Xenoph. in Veſtigal.
Cleop. in Coſmet.
Plin. l 21. c. vlt.
Suid. in τάλαντον & μνᾶ

Talentum autem vt ex Pollvce & Varrone conſtat, multiplex fuit. Omne tamen vt Svidas & Pollvx inquiunt, continet Minas 60. vt Mina drachmas 100. Proinde 6000. drachmas continebat Talentum omne, proprias ſcilicet eius regionis cuius talentum eſſe dicebatur. Verum ſi certa menſura adhibenda ſit, vt inæqualitas talentorum intelligi poſſit, cum reſpectu ad drachmas Atticas ita ſe habent.

τάλαντον.

Var. l. 4. Ling. Lat.
Suid loc. allegat.
Pollux. lib. 9 cap de Talent.

Talentum Atticum eſt drachmarum Atticarum 6000. vt Pollvx & Festvs & alij authores ſunt, & elicitur ex Gellio, qui *Seſtertiorum* 72000. talenta 3. eſſe dicit. Nam tot ſeſtertij 18000. denarios ſeu drachmas conficiunt. Minus hoc Atticum Talentum dicitur à Prisciano & alijs: Intellige tamen, hoc ipſum nomine Talenti Attici ſæpiſſime deſignari, Imo ſemper in Authoribus

Talentum Atticum Minus.

Pollux. l 9. cap. allat.
Feſtus in Talent.
Gell. l. 3. c. 17.

Priſcian. lib. de Ponderib.

Idemq; commune.

ribus (præter ſacros) vbi nomen, Talenti occurrit, hoc ipſum intelligendum eſſe, ſi nomen Talenti abſolute poſitum ſit, neq; diſtinctionis cauſa aliquid adijciatur. Valuit de noſtro. 187.li. 10.s

Liv. lib. 38. Priſcian loc. alleg. *Talentum* vero *Atticum* maius 8000. drachmarum fuit, vt LIVIUS & PRISCIANVS authores. Id valuit de noſtro. *Atticum Maius.* 250.li.

Plin. lib. 33. c. 3. *Talentum Ægyptium* valuit tantundem, vt PLINIVS ex VARRONE inſtituit, id eſt. *Aegyptium.* 250.li.

Pollux. lib 9. *Talentum Syrium* drachmas continet Atticas 1500. Valuitq; de noſtro. *Syrium.* 46.li. 17.s 6.d

Feſt. in Vocabul. Euboicum Talentum. *Talentum Euboicum*, 4000. denariorum (id eſt, drachmarum) fuit vt POMPEIVS FESTVS author eſt. Id valuit noſtri. *Euboicum.* 125.li.

Varro. lib. 4. de Ling. Lat. *Talentum Rhodium* 4500. drachmas Atticas continet, Valuit de noſtro. *Rhodium.* 140.li. 12.s 6.d

Pollux. l. 9. Onomaſtic. c. de Talent. *Talentum Babylonicum* eſt 7000. drachmarum Atticarum. Illud proinde valuit de noſtro. *Babylonicum.* 218 li. 15.s

Pollux. ibid. *Talentum Æginæum*, eſt 10000. drachmarum Atticarum: Valuitq; de noſtro. *Aeginæum.* 312.li. 10.s

Varro. lib. 4. de Ling. Latin. *Talentum Alexandrinum* 12000. drachmarum Atticarum fuit, quantum & Hebræum Talentum extitit. Id valuit de noſtro. *Alexandrinum.* 375.li.

Hæc de maioribus talentis: Nam etiam obſeruo minora quædam talenta fuiſſe in vſu, quæ tamen videntur talenta non niſi exorbitante nominis notione appellata: vt.

Talentum Siculum vetus, quod 24. nummorum esse Pollvx dixit (tot Minarum Svidas sed corrupte) nummus autem *Polluci* semiobolos 3. valet, id est, sestertium vnum Romanum. Proinde ponderabat drachmas 6. tantum. Valuitq; de nostro. 3.s 9.d

Pollux. loc. allegat.
Suid. in Vocab. τάλαντον.

Siculum vetus.

Talentum Neapolitanum, tantundem etiam valuit apud Varronem, scilicet. 3.s 9.d

Varro. loc. allegat.

Neapolitanum.

Talentum Siculum nouum 12. nummorum *Polluci*, id est, 3. drachmarum, quantum & *Syracusanum Talentum* fuisse Varro dixit. Valuit de nostro. 1.s 10 d ob.

Pollux, loc. allegat.
Varro. loc. allegat.

Siculum Novum & Syracusannm.

Talentum Rheginum, vnius *Victoriati* fuit, id est, drachmæ tantum dimidiæ. Itaq; valuit de nostro. 3.d ob. q[a].

Varro. Ibidem.

Rheginum.

CAP. X.

De præcipuis quibusdam Græcis Nummorum Numeris.

TRibutum annuum *Athenienſium* à ſocijs acceptum, vt Pericles inquit apud Thvcydidem, fuit talentorum 600. Xenophon autem eorum Reditus non minores esse scribit, quam 1000. talenta: *Athenæus* 1200. facit. Svida demum ex omnibus vndiquaq; collectis, eorum Reditus 2000 talenta fuisse statuit. Id vero de nostro est. 375000. li.

Thucyd. lib. 2.

Xenoph. l. 7. Expedit. Cyri.
Athenæ. lib. 12. Deipn.

Sumptus

Plutarch in Alexan. Arrian l. 6. Exped. Alexandri.

Sumptus funeris HEPHESTIONIS ab ALEXANDRO factus, talenta 10000. De nostro fuit. 1875000.li.

Plut. in Pomp.

Reditus Romani creuerunt post victum Mithridatem, ad 8500. myriades, (authore PLVTARCHO) scilicet drachmarum, vt * viri docti obseruant, quod Græci scriptores nunquam per sestertios (vt Romani) sed per drachmos numeros colligant. Id in nostris pæcunijs valuit. 2656250.li.

* Budæ lib. 3. de Asse. & Leon. Portius. l. 2. de ponder. & mens.

Plut. Ibid.

Qui ante fuerant tantum 5000. myriades, eodem authore; Quod fuit de nostris. 1564500.li.

Herodot. in Thalia.

Reditus DARIJ HISTASPIS filij erat Euboicorum talentorum 1456o. vt habet HERODOTVS. Id valuit. 1820800.li.

Strab. lib. 17.

Reditus Ægypti regnante PTOLEMAEO AVLETE, erat talentorum 12500. STRABONE referente, qui tamen dicitur dissolute rem curasse. Id fuit in nummis nostris. 2343750.li.

Curtius l. 5. & Arrian. lib. 6. Exped. Alexand.

In ærario DARIJ Susis, reperta ab ALEXANDRO talentorum 50000. Id fuit de nostro. 9351250.li.

Curtius lib. 5.

In eiusdem DARIJ ærarijs Persepoli, obtinuit ALEXANDER. 120000. talenta. Id de nostro fuit. 22500000.li.

Strab. lib. 15.

Thesauri DARIJ quos in vniuersum ALEXANDER occupauit, fuerunt, inquit STRABO, 180000. talenta. Quod valuit de nostro. 32750000.li.

Iustin. lib. 13.

In ALEXANDRI ærario post obitum eius, reperta sunt talenta 100000. Quod fuit de nostro. 18750000.li.

Iustin. Ibid.

ALEXANDRI Magni Reditus annuus,

Iustin. ibid. Budæ. lib. 4. de Asse.

300000. talentorum fuit (inquit Ivstinvs) restitui debet, 30000. vt Bvdaevs corrigit, nam & cum ratione non conuenit, tot habuisse in Reditu annuo talenta, cum 100000. tantum reliquit in thesauris, & vel sic, veteris regni Persici reditus multum excedebat. Talenta autem 30000. In nostris nummis efficiunt. 5625000. li.

Herodot. lib. 7.

Bythij Bithynij opes fueruut 2000 talenta argēti (de nostro 375000. li.) In auro 4000000 Darici (de nostro 3000000. li.) Eius opes in vniuersum valuerunt de nostro. 3375000. li.

Quod si Babylonica talenta intelligenda sint, quæ in vsu in imperio Persarum, pars septima argento adijcienda est.

Plin. lib. 33. c. 3.

Cyrvs deuicta Asia, reportauit argenti 500000. talenta Ægyptia, seu maiora Attica. Quod de nostro facit. 125000000. li.

Plin. ibid.

Præterea 34000. Pondo, id est libras auri. Quod de nostro valuit. 1224000. li.

Ctesias.

Sardanapalvs congessit vt secum flammis traderet, auri talenta 10000000. In Atticis talentis, id de nostris valet. li. 22500000000.

Argenti autem decies tot talenta, quod valuit de nostro. li. 18250000000.

At vel in Syris talentis aurum faceret nostri. li. 5625000000.

Argentum autem produceret. li. 4687500000.

CAP. XI.

De Veteribus Romanorum Nummis. Primo, De initijs Nummorum apud Romanos.

Ex Plin. lib. 33. cap. 3.

AEs, antiquissimus Romanorum nummus, primo signabatur à SERVIO TVLLIO, sexto Romanorum rege, vt PLINIVS author est. Nam ante, pondere tantum noscebatur, non imagine. Et quidem primo, nota Pecudum signatum æs fuit, authore eodem PLINIO (Inde Pecunia dicta). Postea, ex altera parte Rostrum Nauis, ex altera, Ianus geminus eius insigne fuit, in Iani memoriam impressum. Quæ causa erroris fuisse videtur MACROBIO, & Athenæo, qui id Iano ipsi tribuerunt. Eæ inquam notę fuerunt in Assibus. Nam etiam in Triente, Quadrante, Sextante, Ratis insigne fuisse, præter PLINIVM, FESTVS etiam author est.

Loco allegato & lib. 16. cap. 3. & Varro lib. 2. de Re Rustica. ca. 1.

Macrob. l 1. Saturnal. cap. 7. Athenæ. lib. 15. Deipnosophist.

Fest. in vocab. Ratitum.

Argentum autem post deuictum Pyrrhum signari cœpit, An. vrb. 484. (nam sic corrigi debet) scilicet Q. FAB. PICTORE Cos. annis 5. ante primum bellum Punicum, inquit eodem loco PLINIVS.

Plin. lib. 33. cap. 3.

Eius notæ in Denarijs, sunt bigæ aut quadrigæ vt plurimum ex vna parte, interdum *Castores*, ex alia vero Romæ caput galeatum. *Victoriati*, imago sedentis *Victoriæ*: *Sestertij*,

Idem de Nummorum imaginibus, obseruatur in nummis Goltzij, Vrsini, Anton. Augustini & aliorum.

vt plurimum *Castores*, ex vna parte, vtriusque autem ex altera parte Romæ caput. Ad Imperatores vsq; ita fere permansit. Nam * Augvstvs Capricornvm nummis suis impressit, Imperatores autem reliqui frequentissime imagines suas.

Sueton. in Augusto.

Aurum deniq; signatum Romæ primum fuit, anno 62. (nam sic reponi debet) post percussum argentum, inquit Plinivs: Nam eo anno, Clavd. Nerone, & M, Livio Salinatore, Coss. * Livivs signati auri meminit. Nec aliam imaginem inuenitur submisse aurum quam argentum, id est bigas & quadrigas cum Romæ Capite, quæ sane videtur fuisse causa, quod aurei etiam nummi Romanis interdum denarij dicerentur.

Plin. loc. allegato

** Liu. lib. 26.*

CAP. XII.

De Æreis Romanorum Nummis.

As.

AS, quasi æs dicitur, inquit Varro, nam æreus nummus fuit. Et quidem ab initio, æris * libra. At postea, bello Punico primo, Populus ære alieno pressus, ferit ex ijs sextantarios, inquit Plinivs, id est sex ex vno, valore tamen eodem seruato. Deinde bello Punico secundo premente Annibale, sub Q. Fab. Maximo Dictatore vnciales sunt facti, id est ad dimidiam magnitudinem reducti.

Varr. L. 4. de Ling Latina.

** Dion. Halicarnas. lib. 9.*

Vide Plin. l. 33. cap. 3.

ducti. Postremo, lege Papyria, semunciales, sic perstiterunt. *As* autem decimam partem Denarij Romani valuit. De Nostro nummo. ob. q^a.

Varro. loc allegat. *Semissis*, quasi semiæs (inquit VARRO) id est Assis dimidium, valuit de nostro, *Semissis.* q^a. q.

Varro. ibid. *Triens*, id est tertia pars Assis, valuit è nostro. *Triens.* q^a.

Varro. ibid. *Quadrans*, id est quarta pars Assis, *Triuncis* PLINIO, *Teruntius* CICERO. quod ante æs diminutũ, vncias tres cõtineret, valuit de nostro. *Quadrans.* q. c.

Varro. ibid. Plin. lib. 33. c. 2. Cic. l. 7. epist. ad Attic. *Sextans*, sexta pars *Assis*, Quantula fuit in singula capita collatio, in funere Menenij Agrippæ, Romanæ salutis quandam arbitri, ob viri paupertatem. Id valuit de nostro. *Sextans.* q.

Varro. ibid. Liu. lib. 2. Plin. li. 33. c. 10. Valer. Max. l. 4. cap. 4. Verum etiam vrgente apud Romanos ære graue, id est librali asse, Minores de ære nummi cusi sunt. Vt.

Varro. ibid. *Vncia*, pars duodecima Assis grauis, id est libræ æris; valuit de nostro. *Vncia.* c.

Varro. ibid. *Semuncia*, dimidia pars Vnciæ. 4. drachmarum pondere, valuit è nostro. *Semuncia.* $\frac{1}{2}$. c.

Varro. ibid. *Sextula*, sexta pars *Vnciæ*, minimus apud Romanos ex ære nummus. Valuit nostri. *Sextula.* $\frac{1}{6}$. c.

Vnde Varron. loc. allegat. Hij nummi ærei fuerunt *Asse* minores qui antiquitus in Romanorum cõmercijs. Verũ & maiores *Asse* ijs fuisse legimus, cũ in *Varrone* sit, *Decussis*, 10, *Asses* (1) Denariũ valuit, *Vicessis*, qui Denarios 2, *Tricessis*, qui 3. Et quidem ascendebant vsq; ad *Centussim*, quo ærcorum nummorum vocabulum maius non fuit, authore VARRONE, ille autem 100. *Asses* continens, denarios 10. argenteos valebat. Id est nostri. 6^s. 3^d.

CAP. XIII.

De Argenteis Romanorum Nummis.

DE nummis argenteis postea dicemus. Qui erant.

Denarius, sic dictus quod *denos æris seu Asses valeret, Cuius non idem pondus & æstimatio semper apud Romanos fuit. Nam Denarius vetus Romanus, Consulum tempore procusus, septimam partem vnciæ ponderabat, vt CELSVS & SCRIBONIVS LARGVS cum alijs, authores sunt; Etiamq; PLINIVS qui 84. Denarios, ex vna argenti libra cusos fuisse prodidit. Valuit proinde vetus ille Denarius, de nostro.

Denarius vetus.

8.d. ob. c. cum $\frac{1}{7}$. c.

Denari⁹ novus (à CLAVDIJ Imperatoris temporibus vt creditur natus, suspicor tamen aliquanto antiquiorem esse) drachmam Atticam exquisite põderabat, (nam 96 Denarij ex argenti libra cudebantur) vt non solũ * PLINIVS, CLEOPATRAS, ISIDORVS, & infiniti * alij testantur: verum & certa præterea ratio comprobat. Etenim Græci scriptores vbi be rebus Romanis loquuntur, semper pro denarijs drachmas reddunt. Valuit de nostro.

Denarius novus.

7. d. ob.

Respectu autem huius Denarij noui, omnes nostræ computationes factę sunt. Quod si in adhibenda ratione nummorum ad antiqua tempora respectus habeatur, in quibus scilicet vetus & legitimus denarius viguit, omnia parte

* Var. l. 4. ling. Latin. Vitrau. l. 3. c. 1.

Cels lib. 5. c. 17. Scribon. Larg. in præfat. Plin. l. 33. cap. 9.

* Plin. l. 21. c. 34 Cleopat. in Cosmet. Isidor l. 16. Etymol. cap. 24.

* Athenæ. lib. 4. Galen. l. 8. Composit. Med. sec. loc. c. 3. Et sæpe in lib. de Comp. med. secund. genera. Obserua.

te ſeptima augenda ſunt. Tantum enim Denarius novus à veteri ſuperatur.

Plin. lib. 33. c. 3.

Bigatus, &, *Quadrigatus*, idem eſt Romanis quod Denarius. Quoniam enim Denarius bigas aut quadrigas ex altera parte impreſſas habuit, ijs nominibus fuit appellatus.

Bigatus, Quadrigatus.

7. d. ob.

Victoriatus, imaginem ſedentis Victoriæ oſtendebat, (vnde ei nomen fuit) Lege Clodij Romæ primo percuſſus, vt inquit Plinivs. Dimidia pars Denarij fuit: vnde & *Quinarius* idem dictus, quod quinq; Aſſes valuerit. De noſtro autem valuit.

Liu. lib 41. Voluſ. Metian. lib. de Ponder. Plin. lib. 33. c. 3.

Victoriatus, Quinarius.

3. d. ob. q^a.

Seſtertius, ſic dictus quaſi ſeſquitertius, inquit Priscianvs, quia continet Aſſes duos cum ſemiſſe: vt, Plinivs, Varro, Metianvs, Vitruvivs, & alij authores ſunt. Dimidium eſt *Victoriati*, quartaq; pars denarij. Idem fere, *Nũmus*, abſolute poſitus, ſignificat apud Romanos ſcriptores, quia frequentiſſimus eius in rationibus vſus fuit. Etiam interdũ Seſtertius nummus vocatur. De noſtro valuit.

Priſcian. lib. de Ponderib. Plin. loc. allegat. Var. lib. 4. ling. Lat. Metian lib. de Ponder. Vitruv. lib. 3. Architect. cap. 1.

Seſtertius.

Nummus.

1. d. ob. qa. q.

Obolus, ſexta pars Denarij, (*Obolo Attico* æquales) quem ea cauſa *Sextantem* Celsvs vocat. Valuit de noſtro.

Celſ. lib. 5. cap. 17

Obolus.

1. d. qa.

Libella, decima pars Denarij, Aſſi æqualis prætio, Idcoq; inquit Varro libella dicta, quod valore æquaret æris libram; quaſi puſilla libra, ait Metianvs. Valuit de noſtro.

Varro lib. 4. ling. Lat. Met. loc. alleg.

Libella.

ob. qa.

Sembella, quaſi ſemi-libella, vigeſima pars Denarij, *Libellæ* ſcilicet Dimidium. Proinde ea valuit de noſtro,

Varro ibidem.

Sembella.

qa. q.

Varro. Ibid.

Teruntius, quadrageſima pars Denarij fuit: Ita appellatus, quod tres æris vncias valeret præcio. Minimus nummus argenteus fuit in Romanorum vſu, vel qui vſquam legitur in hiſtorijs. Nam & hos poſtremos argenteos fuiſſe, *Varro* certus nobis author eſt, libro iam ſæpe allegato. Valuit autẽ TERVNTIVS noſtri.

Teruntius.

q. c.

CAP. XIIII.

De Aureis Romanorum Nummis.

Plin. l. 33. c. 3. Didymus apud Priſcian. lib. de Ponderib.

AVrei Romanorum nummi proxime declarandi, quos Aureos Denarios PLINIVS cum Alijs appellat, ſiue quod eaſdem imagines quas argentei denarij oſtẽdebant, ſiue quod magnitudine ad oculum non multum ab ijs diſcreparent. Quorum tres varietates apud Romanos factas * Idem meminit. Verum tam corruptus ille PLINIJ locus eſt, vt nihil inde certi vel diuinando elici poſſit. Veruntamen ex aureis nummis qui ſuperſunt, aduerto priſcum Aureum Romanorum. Conſulum temporibus procuſum * duos veteres *Denarios* argenteos ponderaſſe, vt ex ijs qui ſuperſunt exploratum eſt. Ita vt 42. ex auri libra cuderẽtur. Duas proinde drachmas cum ⅐ pendebat. Valuit proxime de noſtro.

Aureus Priſcus ſeu Conſularis.

* *Plin. loc. allegat.*

* *Vid. Anton. Pois. lib. de Num. Antiq. c. 9.*

17. s. 1. d. ob. q.

Aureus Recentior, circa prima Imperatorũ tempo-

Aureus Imperatorius.

tempora (vt videtur) procusus, parte septima aureo prisco leuior fuit: Drachmas enim duas pendebat, vt 48. ex Auri Libra cuderentur, quod in multis, post BVDÆVM HOTOMANNVM & alios, expertus sum. *Rosalis Anglicis* pares pondere vel **Nobilibus Eduardicis*, quib' etiam fere paris indicaturæ sunt. Valuit ergo hic Recentior aureus de nummis nostris.

Aureus Imperatorius.

Budæ. de Asse. l 3 Hotoman. de Re Nummaria. pag. 324.

** Spurre Rials*

15.s

Aurei ergo Romani didrachmi fuerunt, talesq; perfecte perstiterunt, per primorum quinq, Imperatorum tempora, vsq; ad NERONEM. Inde fraude & auaritia principum, paulo iusto leuiores facti sunt pondere. Nihil tamen de valore & potestate decessit. Prima vt dixi diminutio facta est sub NERONE, sed perexigua, 2. aut 3. granorum. Paulo adhuc maior sub GALBA. NERVÆ autem, TROIANI, HADRIANI aureis 8. momenta siue grana ponderis desunt: Ijs autem quos VESPASIANVS cudit, 10. detracta sunt: Quam diminutionem etiam Aurei ANTONINI Pij, M. AVRELIJ, SEVERI, &c. subierunt. Inter hos tamen DOMITIANVS, TITI frater & successor, aureis integrum suum 2. drachmarum pondus restituebat.

Ex Budæo, lib. 3. de Asse.

Aurei ergo Imperatorij apud Romanos, aut didrachmi fuerunt, aut pro didrachmis permanserunt, vsq; ad ALEXANDRI SEVERI imperium. Nam eo Imperante authore LAMPRIDIO, primo cusi sunt.

Lampid. in Alexand. Sever.

Semissis aurei. Id est, aureus drachmalis: qui

Semissis.

qui scilicet pendebat drachmam. Et valuit proinde de nostro. 7.s 6.d

Tremissis Aurei, id est, *Triens* seu tertia pars. Isq; valuit de nostro. *Tremissis.* 5.s

Atq; hæc fuit aureorum nummorum conditio ad Avreliani tempora, qui denuo ad didrachmas redijt: Neq; alia fuit eorum constitutio, dum Roma Imperij Romani sedes permansit.

Cap XV.

De Aureis Nummis post Imperij sedem Byzantium translatum.

At Constantinvs *Magnus* aureum qui ante didrachmus fuerat, ad drachmam vnam, & septimam drachmæ partem deduxit: vt denarij argentei veteris Romani exquisite pondus obtineret. Etenim * 7. ex auri vncia cudi statuebat (ex libra, id fuit 84.) Quem tamen 4. Scrupulorum (noua Scrupuli notatione, quod 20 grana cum $\frac{1}{2}$. contineret) factum iri edicit. Isq; post tempora Constantini Græcis Νόμισμα (Romanis, Solidus) semper dictus est tum in *Nouellis* Ivstiniani, tum aliorum Orientalium Constitutionibus, tum denique apud Theophilvm, Harmenopvlvm, Nicephorvm, Cedrenvm, Zonaram, &c. *Aureus Constantini.*

In l. 1. c. Th. de Ponderatorib.

Valuit

Valuit autem is Aureus de nostro.

Ad VALENTINIANI Imperium vsque tales viguerunt aurei. Is enim ad paulo grauiores redijt. Iussit enim vt * 6. ex auri vncia cuderentur, vnde & Græcis ἕξαγιον dicebatur, & SEXTVLA ISIDORO, quod esset sexta pars vnciæ. Proinde scrupula vere 4. id est, drachmam & $\frac{1}{3}$. ponderabat, æqualis plane nostris Genialis *Anglicis*. Ita vt 72. ex auri libra cuderentur. Quales etiam fuisse aureos solidos ætate IVSTINIANI * certum est. Et sane videntur ad extrema Imperij tempora tales perstitisse. Nisi quod aliquid fraude & auaritia præter leges & edicta detractum sit à principibus. Nam ego plures eorum Imperatorum aureos diligenter expendi, VALENTINIANI, & fratris sui VALENTIS, ARCADIJ, HONORIJ, & aliorum, omnesq; haud paucis granis pondere iusto leuiores reperij. Legitimum tamen pondus erat 4. scrupulorum vt dixi, & proinde de nostro valebat.

Semissis aurei VALENTINIANI, etiam cudebatur, qui valuit de nostro.

Triens etiam vel *Tremissis* (vt vocabatur) id est, aurei solidi pars tertia. Isq; valuit nostri.

Scrupulum deniq; pars aurei Solidi quarta: Quod de nostro valuit.

8.s 6.d ob. q². & $\frac{6}{7}$. q.

Aureus Valentiniani seu Sextula.

10.s

Semissis. 5.s

Tremissis. 3.s 4.d

Scrupulum. 2.s 6.d

* *L. quoties. 5. cap. de Suscept.*

Isidor. Etymolog. l. 16. c. 24.

* *Ex Nouell. 32*

CAP.

CAP. XVI.

De Argenteis & æreis Nummis Imperij Byzantium translati.

Ex Novell. l. 105 cap. 2. § 1.

Miliarisium 2. pendebat drachmas, partem enim octauam Aurei Solidi valebat, cum 2. *Ceratijs* (magnis scilicet auctisve) * Cedreno authore constet. Suidas tamen decimam esse dixit (variauit scilicet cum tempore auri pretium:) sed 2. drachmas cum haberet, valuit de nostro.

Μιλιαρήσιον. Μιλιαρίσιον.

1.s 3.d

* *Cedren. vbi de Leon. Cone sermonem facit. Suid. in* Μιλιαρήσιον

Isidor. in Etymol. l. 16. c. 24.

Cerates Isidoro, Siliqua cornuta est, ob Lunæ vt creditur crescentis notam qua signabatur: quo signo supra ceratium commune seu siliquam excrescere intelligebatur. Argenteus nummus fuit drachmæ pondere, sed *Ceration* dictus, quòd *Ceratio* auri, crescenti nempe vel magno, (quod siliquam cum dimidia complectebatur, id est, semiobolum) pretio æquaretur. De nostro proinde valuit.

Κεράτιον. *Magnum. Semiobolus.*

7.d ob.

Isidor. vbi supra.

Siliqua vel *Ceratium* simplex. Argenteus nummus, sed ita appellatus quod pretio 4. granorum auri (id pondus est siliquæ) æqualis esset. Vigesima quarta pars Solidi auri, vt est in *Nouellis*, * Iustiniani. Valuit nostri.

Κεράτιον *Simplex. Siliqua.*

5.d

* *In Novell. 32*

Histor. Ecclesiast. lib. 10. cap. 6. Lamprid. in Heliogab. Eustath. ad 1. Iliad.

Follis, cuius in historia Eusebij, & alibi sæpe mentio: æreus nummus fuit, vt Lampridius, ferreus, vt Eustathius dixit: sic dictus, quod folij instar in tenuem bracteolam percussus esset. Duo-

φολλὶς, φολλὴ, φολὶς, φολῆς.

Duodecima pars Siliquæ fuit, vt IVSTINIANVS in *Leg. Georg:* Idem dicit ZONARAS *Tomo* 3. & CEDRENVS vbi de LEONE *Corone* loquitur, Valuit proinde de noſtro. q^a. q. & ½.

Ex Nummis & Inſcriptionibus antiquis, & Priſciano lib. de Ponderib.

Nummis Romanis omnibus declaratis, quorum nomina ex veterum ſcriptis elicere potui: figurales præcipuorum notas ſubijcio, quibus indicabantur & in nummis, & in ſcriptis. Itaq, nota Aſſis quoniam ab initio Libralis fuit, erat Ⱡ. *Seſtertij*, quod duas libras æris & dimidiam poteſtate contineret, erat, ⱵS vel ⱵS. Quinarij ſeu Victoriati, erat Λ Denarij denique, x. vel ✠.

CAP. XVII.

De Summis Nummorum Romanis.

DE Nummis dixi, de Summis Nummorum proxime dicam, qui fuerunt in Romanorum vſu. Illæ autem tres.

Seſtertium, genere neutro. *Seſtertium.*
(Nam in hoc nomine vulgarem opinionem & nos ſequamur) 1000. *Seſtertios* continet, (Quantum lege IVLIA Sumptuaria, nuptialibus convivijs impendere licebat AVGVSTI
Gell. l. 2. c. 24. tempore, vt GELLIVS meminit). Id valuit 7. li. 16. s. 3. d.
noſtri.

Libra ſeu *Pondo*, vncias continebat argenti duodecim, id eſt, drachmas ſeu denarios *Libra. Pondo.*

recentiores 96. Parte sui vigesima quarta minor quam Mina Attica. De nostro valuit. 3.li.

Talentum, 24. sestertia continet. 6000. Denarios recentiores, Idem plane cum Talento Attico: Nomina enim Talenti, Minæ, drachmæ, Romani acceperunt à Græcis, vt Græci à Romanis libram & vnciam, (quæ illis λίτρα & οὐγγία) Galeno id agnoscente. Id proinde valuit de nostro. 187.li. 10.s

Talentum.

Galen. lib. 1. de Compos. Medicam. sec. genera.

Sportula, Nam & eam adijcio, quod sæpe occurrat, & summula quædam fuit, 100. enim quadrantes, id est, sestertios 10. continebat. Merces erat olim salutationum ambitiosarum apud Romanos togatis, Rectæ cœnæ loco comitibus & assecljs à viris principibus data; vt Budæus, & alij notarunt. Mentio eius in Suetonio, Poetis, & antiquis inscriptionibus sæpe. Fuit autem *Sportula* nostri. 1,s 6.d ob.qa.

Sportula.

Budæ. lib. 5. de Asse. Sueton. in Nerone. Domitiano. &c.

CAP. XVIII.

De Sestertio. Et arte Romana, Numerandi per sestertios.

Vide Agricol. l. 2 de Ponder & Temperatur. Monet. & Hotoman. l. de Re Nummaria, Tract. de Sestertio.

Sestertium, in neutro genere, quod nunc invaluit, obseruo nũquam in numero singulari apud veteres Romanos occurrisse. Nam & Priscianus *Lib. 7.* negat *Sestertius* neutrum habere genus; Et perpetuum

tuum eius nominis silentium in Varrone, Plinio, Volvsio, Prisciano, idem comprobat, licet ijs persæpe fuisset occasio vsurpandi, si nummorum summam designasset: Et deniq; ratio quam de Nomine afferunt, scilicet *Sestertium* appellari, quod duas argenti libras cum semisse contineat, cum reipsa non convenit, id est, cum mille sestertijs. Nam hij efficiunt 7.li. 16.s. 3.d. at illæ tantum 7 li. 10.s. Tamen plurale nomen *Sestertia* sæpe legitur, & quidem eo sensu vt 1000. sestertios significet.

Ars autem Romana numerandi per sestertios, in tribus his regulis consistit:

Prima, Si nomen numerale convenit casu, numero, & genere cum *Sestertio*, tot præcise indicat, quot efferuntur, vt (exempli gratia) *Decem Sestertij* totidem designat.

Secunda: Si nomen numerale alterius casus, iungatur cum genitivo plurali nominis *Sestertius*, vt *Sestertiûm*, tot quidem millia indicantur, vt *ex.gr. Decem Sestertiûm*, denotat decem millia sestertiorum.

Tertia: Quod si Aduerbium numerale, iungitur cum sestertijs, designat totidem Centena millia: vt *Decies sestertiûm* valet decies centena millia sestertiorum. Quin & adverbium numerale ipsum, sine aliquo adiecto positum idem indicat, vt *Decies*, aut *Vigesies*, *&c.* tot centena sestertiorum millia, vel vt loquuntur, tot centena *Sestertia*.

CAP. XIX.

Summa quædam Romanorum Nummûm, & earum in noſtris Declaratio.

Liv.lib.6. *Camilli* multa 500000. æris, id eſt, Aſſium. Ingens pro illa tempeſtate apud Romanos Summa. De noſtro valuit. 1562.li. 10.s.

Macrob.Saturn. l.3.c.14. Mille Denarij diurna merces *Hiſtrionis Roſcij*. Quod de noſtro fuit. 31.li. 5.s

Gell.l.1.c.8. Decem millia Denariorum, *Thaidis* meretricis poſtulatum à Demosthene, vt Gellivs meminit. Idemq; prætium à Platone datum pro tribus Philolai Pythagorici libris, * Alibi apud Gellivm. De noſtro. 312.li. 10.s

* Lib.3.c.17. Renumeratio *Centurionis* ab Antonio, eius, qui caput Ciceronis ei attulit, 250000. Denarij fuit. De noſtro. 7812.li. 10.s

Appian. l.4. Ciuil. Quadringenta ſeſtertia, id eſt, quadringenta millia ſeſtertiorum, Cenſus equeſtris fuit apud Romanos. Valuitq; de noſtro. 3125.li.

Plin.l.33.c.2. Octingenta ſeſtertia, (prioris duplum) ſenatorius Cenſus ante Avgvstvm fuit. Quod valuit. 6250.li.

Sueton.in Auguſt. Avgvstvs autem Senatorium Cenſum ad 1200. ſeſtertia perduxit. Quod noſtri eſt. 9375.li.

Sueton.Ibid. Cicero centena HS, id eſt, ſeſtertiorum tot millia redituum percipiebat è ſuis prædijs. Id fuit, tantum, noſtri. 781.li. 5.s

Cicero.in Paradoxis. Decies

Budæ. de Asse. lib. 2. ex Iuuenale.

Decies centena millia sestertiûm. Maximus apud Romanos dotis modus, vt BVDAEVS docet. De nostro fuit. 7812. li. 10. s.

Sueton. in Iulio Cæsare.

IVLIVS CAESAR SERVILIAE (matri BRVTI) dedit margaritam, quam sexagies mercatus est. Nostri fuit. 46875. li.

Plin. l. 9. cap. 35.
** Seneca lib. de Consulat. ad Hesuiam.*

Vnio CLEOPATRAE propinata ANTONIO centies sestertiûm fuit. * Quanti etiam C. CALIGVLA cænauit. Valuit id de nostro. 78125. li.

Macrob. Saturnal. lib. 3. cap. 14

ÆSOPVS TRAGICVS ex arte histrionica filio suo reliquit ducenties sestertiûm. fuit id de nostro. 156250. li.

** Plin. l. 9. c. 35.*
** Sueton. in Iulio. & Eutrop. lib. 6.*
** Actio. 2. 3. 5. in Verrem.*

* Ornatus LOLLIÆ PAVLINÆ quadringenties sestertiûm fuit. * Quantum etiam legimus fuisse tributum *Galliæ* à *Cæsare* impositum. * Quantum deniq; ex *Sicilia* contra leges abstuliſſe VERRES accusatur à CICERONE. Quadringenties sestertiûm autem. De nostris nummis est. 312500. li.

Plin. l. 35. c. 15.

P. CLODIVS habitauit in domo empta centies quadragesies septies, vt meminit PLINIVS. De nostro id fuit. 114843. li. 15. s.

Valer. Max. lib. 9. cap. 1.

CVRIO filius contraxit æris alieni sexcenties, vt meminit VALERIVS. id nostri fuit. 468750. li.

Plin. l. 36. c. 15.

At MILO debuit septingenties, narrante PLINIO. Quod fuit. 546875. li.

Appian. lib. 2. Ciuil.

IVLIVS CAESAR autem oppressus ære alieno dixit, bis millies & quingenties centena millia sibi esse oportere, vt nihil haberet. Id de nostro est. 1953125. li.

Sueton in Vespas. 18.

VESPASIANVS primus è fisco *Rhetoribus*

Græcis & Latinis, annua centena HS constituit. Id valuit noſtri. 781. li. 5. s.

Liu. lib. 28. Illata ſunt in ærarium à M LIVIO & CL. NERONE Coss. Tricies & octoginta millia ſeſtertiúm. De noſtro. 296875. li.

Sueton in Iulio Cæſare. 22. Aurea fori Romani, quod de manubijs IVLIVS CAESAR inchoauit, ſuper millies ſeſtertiûm conſtitit. Id de noſtro fuit. 781250. li.

Liu. lib. 38. Relatum à SCIPIONE AFRICANO in ærarium Romanum, Bis millies ſeſtertiûm. Id de noſtro valuit. 1562500. li.

Velleius lib. 2. Bis millies centies illatum ærario ab ÆMILIO PAVLO ex *Macedoniæ* manubijs. Id fuit de noſtro. 1640625. li.

Tacit. lib. 13. Annal. SENECA apud TACITVM fatetur ſe quadriennio comparaſſe ter millies ſeſtertiûm, quãtum & EPRIVS MARCELLVS, & CRISPVS VIBIVS, & PALLAS CLAVDIJ LIBERTVS, dicuntur poſſediſſe. Id erat. 2343750. li.

Senecn lib. 2. de Benef. LENTVLVS *Augur*, antequam libertini eum pauperem feciſſent, quater millies ſeſtertiûm ſuũ vidit, inquit SENECA. Quod fuit de noſtro. 3125000. li.

Velleius lib. 2. Pecunia quinq; IVLIJ CAESARIS triumphis è manubijs lata, ſexies millies & paulo amplius fuit. De noſtro. 4687500. li.

Sueton. in Caligula. 37. TIBERIVS CAESAR corraſit & reliquit, vigeſies ſepties millies ſeſtertiûm. Quod totum ante annum CALIGVLA diſſipauit. id valuit. 21093750. li.

Tacit. lib. 1. Hiſtoriar. NERO bis & viceſies millies ſeſtertiûm donationibus effudit, referente TACITO. Id de noſtro fuit. 17187500. li.

Qui

Sueton. in Neronæ. 31. Qui TIRIDATI vrbe discedenti donauit super millies sestertiûm. Id fuit de nostro. 781250. li.

Sueton. ibid. Et eidem TIRIDATI in vrbe moranti, nummûm (id est sestertiorum) 800000. diurna, erogauit. Id fuit. 6250. li.

Tacit. lib. 2. Historiar. VITELLIVS paucissimis mensibus (inquit TACITVS) consumpsisse creditur nouies millies HS. Id de nostro fuit. 7031250. li.

Sueton. in Vespasiano. 16. VESPASIANVS protestatus est in principatus sui initio, ob summam ærarij dissipationem, quadringenties millies opus esse, vt Resp. stare posset. Maxima ea summa omnium quæ in Romanis leguntur historijs. Valuit de nostro. 312500000. li.

Plutarch. in Camillo. & Liu. lib. 5. Redemptio Romæ à GALLIS mille auri libræ fuerunt (vna P. CLODIj domus, triplo pluris postea constitit) authore PLVTARCHO Id valuit nostri. 36000. li.

Sueton. in Iulio Cæsar. 49. CAESAR (*Dictator*) in primo consulatu 3000. pondo auri furatus è *Capitolio*, tantundem inaurati æris reposuit, vt retulit SVETONIVS. Id valuit de nostro, 108000. li.

Sueton. in Augusto. OCTAVIVS CAESAR in CELLAM IOVIS CAPITOLINI intulit auri pondo 16000. Gemmasq; insuper & margaritas sestertiûm quinquies millies. Quorum, aurum valuit de nostro. 576000. li.

Gemmæ vero & Margaritæ valuerunt. 3906250. li.

Plut. in Crasso. Reliquiæ opum CRASSI, postquam decimam consecrasset HERCVLI, atque publico conuiuio populum Romanum excepisset, &

ciuibus insuper singules dedisset 3. mensium triticum, fuerunt talenta 7100. Id valuit de nostro. 1331250. li.

Plin. l 33. c. 10. PLINIVS autem in agris eum possidisse scribit bis millies centena millia sestertiûm. Quod de nostro fuit. 1562500 li.

Liu. lib. 33. ANTIOCHVS pro pace Romanis soluit ex pacto 15000. talenta. Id de nostro fuit. 2812500. li.

Plutarch. in Sylla. Mulcta *Asiæ* imposita à SYLLA ob defectionem, talenta fuit 20000. Quod facit de nostro. 3750000. li.

Plutarch. in Antonio. Tributum impositum *Asiæ* ab ANTONIO 200000. talenta. Quod de nostro fecit. 37500000 li.

CAP. XX.

De Proportione Auri ad Argentum.

VT luculentior fiat nostra quæ præcessit nummorum tractatio, de auri argentiq; proportione, prætijs, & temporatura, pauca adijcienda sunt. De proportione autem imprimis sciendum, aurum obtinere à natura sua quòd cæteris metallis præstet: quia cæteris & purius est, vtpote magis liberum & segregatum ab excrementis, & etiam in mixtione ipsa perfectius, vtpote exquisitissima actione caloris elaboratum. Metalla enim omnia licet in mixturæ suę radice & initio,

tio, similia fere sint, varios tamen excretionis, coctionisq; gradus sortiuntur. Verum, quod certa proportione, argenti aut aliorum metallorum prætia aurum superet. Id non à natura est, sed constitutione principum. Proinde proportio ea auri ad argentum quam supra assignaui, scilicet duodecupla, perpetua non fuit, sed vel pro copia auri aut inopia, vel arbitrio principum sæpe variauit. Iulius Pollux, & apud eum Menander; & Hesychius, atque apud * illum Polemarchus, eam decuplam facit. Quin & tantum fuisse aliquando, non maiorem, apparet ex Liuio, vbi à Romanis pactum cum *Ætolis* fuit, vt si aurum dare mallent quam argentum, pro argenteis decem, aureum vnum persoluerent. Idemq; sane plurimum obtinuisse videtur in veteri Græcia & *Asia*, quod de Græcis ex Diome Zonaras obseruat, quod & de Persicis è Svida non obscure cognoscitur. Plinius proportionem auri ad argentum, cum primùm Romæ signaretur, prodidit fuisse quindecuplam, nam auri scrupulum inquit valuit sesterti js vicenis. Tempore vero Arcadij & Honorij constat fuisse fere, vt 14. $\frac{1}{2}$. ad vnum, vt * ex eorum constitutionibus clare elicitur. Valuit autem interdum aurum vt 1. par 13. argenti, etiam apud *Asiaticos*, vt euidens ex Herodoto, vbi vnum talentum auri 13. argenti talentis taxatur. Porro, ea proportio aliquando fuit, vt 1. ad 12. $\frac{1}{2}$. vt cum Au-

Pollux. lib. 9. Onomast. cap. de Talent.

Hesychius in Δραχμὴ.

* *In vocabulo* Χρυσοῦς.

Liu. lib. 38.

Zonar. Tome. 3. Suid. in Δαρικούς.

Plin. l. 33. cap. 3.

* *Iu. lib. 1. c. de Argent. pret.*

Herodot. in Thalia.

reus Romanus didrachmus valeret seſtertijs centum, vt in Galbae temporibus, ex collatione Svetonij & Taciti fuisse cognoscimus. Nam de eadem Othonis largitione locuti, ille aureum, hic 100. seſtertios eam facit, vt etiam Dion 25. drachmas, quod in idem plane recidit. At proportio auri ad argentum celebratissima, & quę plurimum euicit, est duodecupla. Quã non solum Plato verã esse illorũ metallorũ analogiã statuit, & apud Romanos circa Plinij tempora valuisse video: qui quatuor denarijs vnum auri scrupulum permutari scribit. Verum & eandem æstimationem proportionemq; apud nos, aliasq; gentes plurimas iamdiu obtinuerunt. Pro illa autem vtriusq; proportione, statuendum est hunc in modum vtriusq; metalli pretium & æstimatio.

Sueton. in Otho. Tacit. lib. 1. Historiarum.

Dion. lib. 55.

Plato in Hipparcho. Plin. lib. 19. cap. 1.

CAP. XXI.

De Auri & Argenti Pretijs.

Libra	Argenti,	valet	3. li.	Continet Libra 12. Vncias. Ponderat grana. 6912.	Λίτρα.
	Auri,		36. li.		
	* Obrizi,		37. li. 10. s.		
Vncia	Argenti,	valet	5 s.	Continet Vncia 8. drachmas: Ponderat grana. 576.	Οὐγγία.
	Auri,		3. li.		
Drachma	Argenti,	valet	7. d. ob.	Continet Drachma, 3. scrupula: Ponderat grana. 72.	Δραχμὴ.
	Auri,		7. s. 6. d.		

Scrupulum

* *Budæus de Asse. lib. 5.*

Scrupulum	Argenti, valet	2. d. ob.	Continet Scrupulum Obolos 2, Ponderat grana. 24.	Γράμμα.
	Auri,	2. s. 6. d.		
Obolus	Argenti, valet	1. d. q^{a},	Continet Obolus Ceratia seu siliquas 3, Ponderat grana. 12.	Ὀβολός.
	Auri.	1. s. 3. d.		
Siliqua	Argenti, valet	q^{a}. q. c. $\frac{1}{3}$.	Cõtinet Siliqua seu ceratiũ, Ponderatq, sitaria seu grana, 4.	Κεράτιον.
	Auri,	5. d.		
Granum	Argenti, valet	c. $\frac{1}{3}$. $\frac{1}{13}$.		Σιτάριον.
	Auri,	1. q^{a}.		

CAP. XXII.

De Aurei & Argentei Nummi Temperaturis.

SVperest vna consideratio de auri & argenti tẽperatura, quæ est eius permixtio cum materia aliena: Aurum enim Argento, Argentũ ære temperant, vt proinde in aureis, & argenteis nũmis varij obseruentur gradus puritatis. Aureorũ autẽ omniũ purissimi, DARICI sunt. DARIVS enim HERODOTO referente, quoad fieri potuit, omnem

Herodot. in Melpomene.

materiam alienam excoxit. Quod & inter Romanos Imperatores Tacitvs fecit: *Obrizum* Monetales viri id vocant: nam in officina monetali natum id nomen fuisse, cui tamen aliam originem * quidam assignant, * Plinivs non obscure significat. Est autem *Obriza* examen seu probatio per ignẽ acerrimũ, qua omnis fere alienæ materiæ admixtio excernitur: dixi *(fere)*. Nã eousq; excoqui aurum posse, vt caractæ vnius quadrans tantum relinquatur materiæ alienæ, id est pars totius massæ nonagesima sexta, metallarij agnoscunt, eamq; puritatis gradum Edvardicos nobiles adeptos esse. In argẽto autem volunt, necessario relinqui quadragesimam octauã partem materiæ alienæ: verum exquisitissimi monetales affirmant aurũ ad vltimũ etiam quadrantis caractæ quadrantẽ, id est decimã sextam caractæ partẽ defæcari & expurgari posse, ita vt solum trecentesima octuagesima quarta pars alieni metalli derelicta sit. Argentum autẽ decoqui posse, vt nihil præter merum argentum supersit, licet non sine aliqua eius iactura illud fiat. Scribit autẽ Bodinvs ex Aurificũ (vt inquit) *Parisiorum* experimẽtis, in aureis nummis Vespasiani factis, solam septingentesimam sexagesimam nonam partem defuisse summæ eorũ bonitati. Quod si verũ trigesima secunda tantũ pars vnius caractæ materiæ alienæ superfuit; verum vtrumq; fuerit summa aureorum *Daricorum* puritas. In Græcis tamen

Aureis

* *Obrizum ijs quasi ophirizum. id est aurum ex Ophir allatum.*
* *Plin. l. 33. c. 3. Vide. Budæ. lib. 3. de Asse.*

Bodin. lib. 2. Theatr. Naturæ.

Aureis PHILIPPI, ALEXANDRI, DEMETRII, &c. vt etiam in externis *Pruſiæ* & *Mithridatis*, admixta fere fuit quinquageſima Argenti portio. In Romanis autem quos ſignarunt Conſules & Imperatores ad VESPASIANVM vſque, quadrageſima & octaua fuit argenti portio. Quam temperaturam aurei *Turcici*, *Hungarici*, veteres *Hiſpani*, & fere *Ducati Veneti* hodie ſeruant. *Ducati* autem *Romani*, *Bononienſes*, *Lucenſes*, *Mediolanenſes*, mixtionem habent triceſimæ ſecundæ partis argenti. *Coronati Francici* & *Burgundici* decimam ſextam recipiunt. *Coronati Italici* fere partem nonam: qui autem optimi, ſaltem duodecimam. Aurei *Rhenani* partem quartam, (qui ea cauſa albeſcunt) vt electri potius quam auri nomen mereantur, cum electrum ſit authore PLINIO, etiam cum quinta pars argenti auro ſit admixta. Verum omnium maxime argentoſi, ſunt *Philippici Brabantini*, & *Wilhelmij Hollandici*, in quorum mixtura ſunt 15. auri, 9. argenti portiones.

Vide Agricol. l. 2. de Ponderib. & Temperatura Monetarum.

Plin. lib. 33. c. 4.

Argentei autem nummi *Aryandici*, (*Aryandes* ſub *Cambyſe Perſarum* Rege *Ægypti* præfectus fuit) omnium erant puriſſimi, omni plumbo vt HERODOTVS author eſt, quoad fieri potuit excocto. * Poteſt autem ſine argenti jactura, vt drachma plumbi in beſſe argenti (quam *Marcam* vocant) id eſt, in 8. argenti vncijs reſideat. Pars ea eſt ſexageſima quarta. Græcorum argenteis nummis fere ineſt quinquageſima pars alieni metalli, Idem

Herodot. lib. 4. in Melpomene.
* *Vide Agricol. loc. allegato.*

In Asiaticis. In Romanis vsq; ad Vespasianvm quadrageſima octava : Poſt Vespasianvm interdum vigeſima quarta, Niſi quod ſolus Livivs Drvsvs, etiam tempore Conſulum, ante *Cæſares*, notatur in Tribunatu ſuo, octavam æris partem admiſcuiſſe.

Plin.l.33.c.3.

Æreis demum nummis ferrum miſcuiſſe notatur ſolus Triumvir Antonivs, vt etiam argenteis, ſed qua menſura incertum: Immenſus Helluo, cum plus auri & argenti, ex vna Asia vno anno corraſerat, quam ex toto Imperio Romano longis ſpatijs Tiberivs, pluſq; inter cœnas & luxurias diſſipaverat, quam Nero aut Caligvla, aut quiſvis alius diſſolutiſſimus ærarij Romani exhauſtor & expilator, ne æs quidem ſine ferro hominibus purum, ferreus & impurus nebulo relinquere potuit.

Plin.l.33.c.9.

Ferreis tamen nummis vſus fuiſſe olim gentes aliquas certum eſt. Nam & ferrei nummi Aristoteles meminit in *Oeconomicis*, & *Britannos Cæſar*, *Byzantios Pollux*, & *Ariſtides Lacedæmonios*, ille & *Xenophon*, & *Plutarchus*, (quibus alij non permittebantur ex *Lycurgi* legibus) nummos ferreos in vſu habuiſſe prodiderunt. Verum & ſtanneos nummos fuiſſe aliquando ſub Dionisij tyrannide *Syracuſanis*, Pollvx etiam retulit: quin deniq; neque corium excluſum fuiſſe ab hac dignitate intelligimus ex Platone, qui *Carthaginienſes*, adhibuiſſe in cõmercijs nummos ex corio, magnitudine ſtateris, * alicubi meminit. CAP.

Ariſt. Oeconomic. 2.
Cæſar. l. 5, Bell. Gall.
Poll. l 9. cap. de Talent.
Plutarch. in Lycurgo. & in Lysandro.
Ariſtid. in Platonica. 2. pro Quatuor viris.
Pollux. l. 9. Onomaſtic. cap. allegat.
Plato. in Eryxia.

CAP. XXIII.

De Pretio & pondere æris & aliorum Metallorum.

VErum cum in Nummis etiam æris ratio habita sit, adijciam pauca de eius & aliorum etiam metallorũ pretijs. Pretium quidem æris ab initio Romanæ Reip. idque diu, ad primum Bellum *Punicum*, respectu argenti fuit fere 840. pro 1. cum scilicet vetus denarius Romanus 10. æris Libras pretio valeret. Postea vero crevit eius æstimatio, vt reducto ad 2. vncias Asse, vni argenti libræ 140. cum ad vnciam vnam, 70. cum ad semunciam 35. fere responderent libræ æris, in nummis scilicet signatis: cum vero denarius ad drachmam esset contractus, etiam 32. Rudis vero æris, pretium sub ARCADIJ & HONORIJ Imperio (vt alias fuit antiquitus ignoro) tale fuit, vt 100 æris pro 1. argenti taxarentur. De reliquorum metallorum pretijs AGRICOLA videatur.

Lib. 1. cap. de Argent. pret.

Agricol. lib. de pret. Metallorum.

Dixi aliquid de æris pretio, dicam etiam pauca de eius & aliorum metallorum ponderibus, quod videam scriptores in ijs statuendis, nonnihil hallucinari. Inter metalla autem gravissimum omnium aurum est, cui plumbum bene repurgatum fere cedit parte octava: fallitur enim * PLINIVS qui plumbum auro

* *Plin. l. 33. c. 3*

auro præponderare ſcriptum reliquit. Plumbum autem rudius eiuſdem fere ponderis cum argento eſt: at bene excoctum & repurgatum, tertia fere parte ſui ponderis ipſum ſuperat. Argentum tamen æri, parte fere tertia & dimidia præponderat. Aes autem ferro, parte fere ſexta gravius eſt, ferrum denique ſtanno, parte decima ſeptima fere: vt ſtannum ſit metallorum omnium leviſſimum, ſicut aurum graviſſimum. Et vt aliquid obſervem de lapidibus: Adamas dimidium fere plumbi, marmor dimidium ferri ponderat. Ita aurum proportionem ponderis habet ad argentum, non vt * aliqui temere pronunciarunt duplam, aut triplam, ſed ſeſquialteram & ſeſquiquintam; ſcilicet vt 17. ad 10. Aurum ad plumbum, ſeſquioctavam fere. Aurum ad æs, duplam & ſeſquioctavam. Aurum ad ferrum, & ſtannum, duplam & pluſquam ſeſquialteram.

* * *

FINIS.

Ex experientijs. Nic. Tartaleæ, in Appendice ad lib Iordani de Ponderoſitate, & Franciſc. Fuxei Pariſienſ.

* *Ar. Montan. Vol. 3. de Menſur. cap. de Sicli partib. & cap. de Chibar.*

AN ESSAY OF the Meanes hovv to

make our Trauailes, into forraine Countries, the more profitable and honourable.

by Thomas Palmer

2

BIB. CAN. CAD.

At London
Imprinted, by *H. L.* for *Mathew Lownes.* 1606.